Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

№8 (758) ♦ Субота, 15 січня 1994 року ♦ Ціна договірна

УКРАЇНА НАБУВАЄ БЕЗ'ЯДЕРНОГО СТАТУСУ

І ПОЗБУВАЄТЬСЯ БОРГІВ

Наш спеціальний кореспондент Ігор Грушко передає з Москви

Учора зранку в Єкатерининському залі Кремля відбулися переговори президентів України, Росії та США. Їх результатом стало підписання тристоронньої угоди про ліквідацію ядерної зброї, розташованої на українській землі.

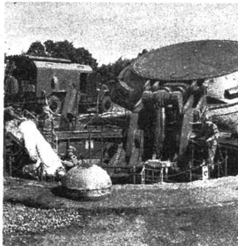
Одразу після підписання керівники трьох держав відповіли на запитання кореспондентів: як вони оцінюють досягнуту домовленість?

На думку російського Президента Б.Єльцина, вчорашній день можна назвати історичним: зроблено ще один крок до знищення ядерного арсеналу в світі.

Б.Клінтон оголосив зі свого боку, що завдяки досягнутій угоді зросте міжнародний авторитет України, зміниться на краще ставлення до неї світового співтовариства.

Л.Кравчук підкреслив: «Підписані в Кремлі документи забезпечать солідні гарантії національної безпеки України. Крім цього, підтвердивши відданість проголошеному курсу до без'ядерного статусу, наша держава отримає компенсацію за ядерну зброю, що ліквідується. Вона матиме нормальні дружні відносини як з Росією, так і з США».

Більше подробиць про досягнуту тристоронню угоду журналісти довідалися від прес-секретаря російського Президента В'ячеслава Костікова. Він зазначив, що Росія і США дали Україні повні гарантії безпеки. Причому до цих двох держав вже приєдналася Великобританія. Росія сплатить українській стороні компенсацію за ядерне начиння ракет, а також спише за рахунок цієї компенсації частину українського боргу. У свою чергу США зобов'язалися надати і Україні, і Росії суттєву допомогу для реалізації досягнутих домовленостей. Уже визначені й конкретні терміни вивезення ядерних ракет до Росії з метою їх демонтажу. Зокрема, за словами В.Костікова, протягом найближчих 10 місяців Україна передасть російській

стороні 200 ядерних боєголовок. Ще один важливий результат тристоронньої домовленості — Росія і США дістали нарешті можливість розпочати ратифікацію договору СНО-2.

Абзац з листа

Якщо Україна згодиться позбутися ядерної зброї, які гарантії безпеки вона отримає? І чи будуть матеріалізовані російські та американські обіцянки, що спонукають до прийняття такого рішення?

Віктор ЦИГАНОВ.

Одеса.

Продиктовано в номер

Тільки б виконувати

Протокол до угоди про розвиток торгово-економічного співробітництва між урядами України та Грузії підписали в Києві виконуючий обов'язки прем'єр-міністра України Ю.Звягільський і грузинський прем'єр-міністр О.Пацація. Документ передбачає розвиток двосторонніх економічних зв'язків у 1994 році. Після офіційної церемонії підписання глава грузинського уряду заявив, що визначено конкретний перелік товарів, з'ясовано механізм взаємопоставок і тепер настав час діяти згідно з домовленостями.

Вони демонструють книги, ми — економіку

13 січня в Українському домі у Києві відкрився Салон французької книги: панорама французьких видавництв 1993 року. За словами присутнього на відкритті генерального секретаря Франс Едісьйон пана М.Франконі, це перша велика експозиція на території колишнього Союзу. І до неї ввійшли наукові, освітні книги, словники, премійовані минулого року.

Організували виставку Франс Едісьйон, французьке посольство в Україні, французький культурний центр у Києві за сприяння Міністерства іноземних справ Франції. На відкритті були представники уряду України, київської адміністрації, депутати, видавці, літератори. А також французький дипкорпус на чолі з послом паном Мішелем Ів Песіком.

А наступного дня у французькому місті Шалон-на-Соні відкрилася міжнародна виставка «Франція—Україна-94», на якій, за словами Президента України Л.Кравчука, представлено краще, але далеко не все, що має в своєму потенціалі економіка сучасної України. Леонід Кравчук привітав учасників та гостей виставки.

Що покладемо на вівтар?

Вісімнадцятого січня минає 125 років від дня народження видатного українського художника Івана Труша. Національний музей у Львові організував виставку його творів і святкове вшанування пам'яті видатного митця, громадського діяча. Знайомство із Трушем розпочинається його автопортретом із висловлюванням, що спонукає нащадків до роздумів:

«Не хвалися, що на вівтарі Вітчизни лежить твоє здоровлє, твої гроші і щастя, а скажи просто і точно, коли і що доброго ти зробив та в котрім повіті. У фразах дуже легко збрехати, факти можна легко провірити, коли означиш день і місце».

Кожну виставку більшого чи меншого масштабу працівники цього музею організовують як свято для душі: з чудовою музикою, з розмовою за кавою про вічне і минуще, як це й водиться у колі людей, що мають спільні уподобання. Так було і цього разу.

Українські ліцеїсти з Тирасполя

В Одеському політехнічному університеті протягом тижня гостювали понад 30 учнів і три викладачі з Тираспольського українського ліцею. Власне, гостини ці були цілком робочими: тираспольці з допомогою одеських спеціалістів поглиблювали свої знання української мови, літератури, історії, етнографії. ОПУ став не просто одним із засновників українського ліцею в сусідній країні. Ліцей—підрозділ університету в рамках навчально-наукового комплексу «Політехнічний університет». Викладачі ОПУ брали участь у розробці його навчальних планів, де чільне місце відведено, нарівні з спеціальними дисциплінами, українським мові, літературі, історії, культурі. Передбачається, що випускники Тираспольського українського ліцею, який тільки-но починає своє життя, матимуть змогу вступати до одеського вузу на пільгових умовах.

У Національному банку України

У зв'язку з появою в засобах масової інформації рекламних повідомлень інвестиційних компаній, фондів та інших небанківських структур—резидентів України про прийняття ними депозитів та вкладів від населення у вільно конвертованій валюті, а також про продаж зазначеними комерційними структурами власних та іноземних акцій, облігацій, деномінованих в іноземній конвертованій валюті, Національний банк України роз'яснює, що згідно зі статтею 5 Декрету Кабінету міністрів України від 19.02.93 р. «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» такі операції дозволяються лише на підставі наданої Національним банком України індивідуальної ліцензії на право здійснення операцій з валютними цінностями.

На сьогодні таку ліцензію надано лише Акціонерному товариству «Українська фінансова група», Київ. Обов'язковою умовою для надання вищезазначеної ліцензії є наявність проспекту емісії цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті, зареєстрованого у Міністерстві фінансів України.

Національний банк України нагадує, що проведення вказаних операцій без отримання індивідуальної ліцензії на право здійснення операцій з валютними цінностями є грубим порушенням чинного валютного законодавства України і спричиняє до санкцій, передбачених статтею 16 Декрету Кабінету міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю».

У постійних комісіях Верховної Ради

ДОБРОВОЛЬЦІ, ВПЕРЕД!

Постійна Комісія Верховної Ради України у справах ветеранів, пенсіонерів, інвалідів, репресованих, малозабезпечених і воїнів-інтернаціоналістів у ці дні завершила підготовку проекту Закону про добровільне пенсійне страхування.

— Цей закон, — говорить голова комісії, народний депутат М. Науменко, — має бути прийнятий Верховною Радою у відповідності з Концепцією соціального забезпечення населення України. Як відомо, прийнята нещодавно нова концепція передбачає виплату громадянам нашої держави пенсій за віком, за вислугу років, через інвалідність, в разі втрати годувальника тощо. А основним джерелом забезпечення пенсійних виплат в умовах ринкових відносин, існування різних форм власності, свободи підприємництва, вільного вибору зайнятості, лібералізації цін стає обов'язкове соціальне страхування. Його окремі види — страхування від безробіття, в разі захворювання, нещасного випадку на виробництві, а також на пенсію за віком. Пенсійний фонд має утворюватися за рахунок страхових внесків підприємств, роботодавців та самих громадян. Якщо ж громадяни бажають забезпечити на старість підвищену пенсію, то, крім обов'язкового, вони матимуть можливість брати участь у добровільному соціальному страхуванні. Саме на це і спрямований щойно опрацьований комісією проект нового закону. У ньому передбачено загальні положення добровільного пенсійного страхування, договірні зобов'язання сторін, їхні права, взаємну відповідальність, види та умови страхових виплат, державні гарантії у цій новій для нашої держави справі.

При розробці проекту закону про добровільне пенсійне страхування використано досвід ряду зарубіжних країн, зокрема США, Німеччини та інших.

Комісія сподівається, що Верховна Ради України найближчим часом прийме цей закон. Отже, якщо бажаєте забезпечити собі безхмарне матеріальне майбутнє, готуйтеся стати в лави добровольців пенсійного страхування.

Володимир ЧЕРКАС.

Зареєстровані кандидати

У Радянському районі столиці зареєстровано першого кандидата в народні депутати України. Ним став Сергій ДЕМИДЕНКО, 1962 року народження, заступник представника Президента у Радянському районі, слухач Інституту державного управління при Кабінеті міністрів України із спеціальності «Політика і право».

***

Кандидатом у народні депутати по Артемівському виборчому округу № 1 міста Києва окружною виборчою комісією зареєстрований президент Спілки адвокатів України Віктор МЕДВЕДЧУК. Його висунули трудові колективи АТ К «Динамо-Київ», Спілка адвокатів України, Спілка юристів України, концерн «ОМЕТА», газета «Закон і бізнес», Шевченківський райнарсуд та інші. Всього 11 трудових колективів.

З поглядом у майбутнє України

У видавництві «Україна» (м.Київ) наприкінці минулого року вийшла в світ книжка «Хто ми і куди йдемо», в якій вміщені доповіді, виступи Голови Верховної Ради України І.С.Плюща на сесіях парламенту, різних форумах, зустрічах в Україні та за кордоном, а також його статті й інтерв'ю вітчизняним і зарубіжним засобам масової інформації.

У зібраних матеріалах відтворено складну роботу Верховної Ради на переломному етапі нашої нової історії, нелегкий шлях України до своєї державності і незалежності. Книга пронизана вірою у велике майбутнє молодої держави, у наш працьовитий, талановитий народ.

Видання здійснено за допомогою Міжнародного фонду «Відродження», що свідчить про інтерес зарубіжної громадськості до процесів, які відбуваються в Україні.

У XXI століття — цивілізованою державою

Давно вже так дружно і злагоджено не працювали під скляним куполом Верховної Ради України. Члени Конституційної комісії, представники Президента в областях, голови обласних Рад, представники партій і рухів повинні були визначитись, яким шляхом іти далі Україні до нової Конституції, до чіткої окресленості владних розбудов.

Дискусії, які відбувалися, ще раз засвідчили: можна конструктивно працювати, коли перед усіма висока мета, коли задля неї політичні розбіжності відходять на другий план.

Засідання вів Президент України, співголова Конституційної комісії Л. Кравчук. Він виступив з доповіддю.

З доповіді Леоніда Кравчука

Не є таємницею, що уже тривалий час ми перебуваємо в стані важкої економічної кризи, але не є таємницею також і те, що і проблеми політичної структури суспільства, системи політичної влади в Україні також не розв'язані.

Саме невизначеність статусу владних структур, їх взаємовідносин, а як насідок — дестабілізація, призводять до таких політичних ситуацій в економічному і політичному житті, які заважають працювати в злагоді, працювати дружно.

Однією з вирішальних передумов розв'язання цих питань могло стати прийняття нової Конституції.Ми не раз говорили, що нинішня Конституція, яка змінювалася, яка ще приймалася в ті часи, не створює міцної правової, законодавчої основи для розв'язання всіх проблем нашого політичного, економічного життя.

Який же шлях міг би бути найбільш оптимальним? Найважливішим має бути те, щоб кожна гілка влади, кожна владна структура робила свою справу, щоб вона була авторитетна, але не авторитарна.

Уже більш-менш чітко визначають структуру влади і повноваження влади в центрі: місце законодавчого органу, Президента, Кабінету міністрів. Президент має бути виведений, я в цьому переконаний, із системи виконавчої влади, і набуває статусу тільки глави держави. Кабінет міністрів набуває статусу вищого органу державної виконавчої влади і несе повну відповідальність за виконавчу владу. Він підзвітний і відповідальний перед Верховною Радою, створюється відповідна вертикаль зверху і до нижчих структур влади на місцях — це дуже важливий елемент. Я переконався за ці два з половиною роки в правильності такого шляху.

Виконавча влада має бути в одних руках.

Верховна Рада здійснює законодавчу, установчу і контрольні функції, не перебираючи на себе інших повноважень. Якби нам вдалося домовитися винести на референдум проект Конституції, забезпечити його прийняття, ми тоді створили б для нового парламенту схвалену народом законодавчу, правову базу для своєї функціональної діяльності. Далі можна було б зробити наступний крок і розв'язати питання про формування влади в регіонах.

Таким чином, перша проблема — це наша позиція щодо винесення проекту Конституції на всенародний референдум.

Друга проблема — проходження відповідного документа через сьогоднішню зустріч і нараду 18 січня, а потім через Верховну Раду. Виходячи з цих позицій, прошу висловитися.

З виступу Голови Верховної Ради України, співголови Конституційної комісії І. Плюща

Уже три з половиною роки ведеться робота над створенням Основного Закону України. Велику роботу провели Конституційна комісія, її робоча група. Проведено всебічні експертні оцінки, всенародне обговорення опублікованого проекту цього основоположного документа.

Тут сьогодні багато йшлося, де саме, на якому рівні ми можемо обговорити й прийняти Основний Закон нашої держави. Називалися Установчі збори, Конституційна асамблея, Конституційна конференція. На цьому засіданні дана аудиторія представляє Конституційну комісію, Верховну Раду, адміністрацію Президента, партії, громадські організації.Тож, як бачите, дуже представницьке засідання. Отож давайте не вводити самих себе в оману. Ніяких ми не створимо ні Установчих зборів, ні Асамблеї, бо треба, щоб делегатів обрав народ. А це просто утопія, бо навіть часу для цього немає. Вихід у нас один: усе, що ми напрацювали, опублікували, одержали (ви знаєте, що під час першого обговорення проекту до нас надійшло понад 140 тисяч пропозицій і зауважень, а на останню, жовтневу редакцію — 2391), швидко завершувати і виносити на затвердження.

Ми з Леонідом Макаровичем, як співголови, думали, радилися з представниками Рад, Президента, громадських організацій і партій, як завершити цю роботу. Ви знаєте, що 18 і 19 січня запропоновано провести Всеукраїнську нараду Рад разом з представниками Президента, партій і громадських організацій, щоб у такому складі ще раз обговорити даний проект. Отже, нам треба доручити Конституційній комісії, її робочій групі разом з усіма бажаючими, щоб до цієї наради підготувати все необхідне, а далі вже виносити на Верховну Раду, щоб вона прийняла відповідне рішення. Добре було б, якби це рішення було про основні конституційні положення, про організацію державної влади і самоврядування в Україні. І тоді б ми ці основні положення опублікували у пресі і винесли на всенародне голосування — референдум.

Для чого? Для того, щоб це була основа, яка відкриє дорогу майбутній Верховній Раді до виконання своїх прямих обов'язків, до формування влади, яка забезпечить реалізацію законів, що вже прийняті і будуть прийняті. Якщо ми цього не зробимо, то Верховна Рада, якою б вона не була, почне знову тупцюватися на місці.

Де приймати нову Конституцію і як прийняти? Хоч би що ми говорили і думали, але ці документи треба виносити на обговорення Верховної Ради, яка визначить їхню подальшу долю і шлях затвердження. Тож давайте відпрацюємо основні конституційні положення, організацію державної влади і самоврядування в Україні і ці документи винесемо буквально на наступному тижні на Верховну Раду. І якщо вони будуть проголосовані — це й стане стрижнем отих статей, які ляжуть у проект нової Конституції і відкриють дорогу до прийняття Основного Закону.

Обговорюючи роздані документи, промовці прийшли до єдиного висновку: проект Основного Закону практично готовий для подальшого руху. Він пройшов через всенародне обговорення, комісії Верховної Ради, зрештою, через пленарні засідання Верховної Ради. Зійшлися промовці й на тому, що документ цей має пройти через референдум. От тільки весь проект Конституції чи лише його принципово важливі положення, такі, скажімо, як модель майбутніх владних структур.

Прозвучали на засіданні й деякі інші нюанси.

З виступу заступника глави адміністрації м. Севастополя М. Глушко

В ныне действующей Конституции Украины в 77 статье ясно и четко написано, что городами республиканского подчинения Украины являются Киев и Севастополь. И безусловно, в новом проекте Конституции эта мысль должна обязательно найти свое отражение. Я зачитаю статью 7 нынешней Конституции. «Особый статус города Севастополя как неотьемлемой части Крыма определяется соответствующими законодательными актами и не может быть изменен без согласия его граждан». А отношение между Верховным Советом и правительством Крыма, Севастопольским городским Советом и администрацией строится на основе договора. То есть эта запись уже ясно и четко говорит, что Севастополь был и должен остаться непосредственно городом республиканского подчинения, и государство Украина, я думаю, не может изменить статус этого города.

Поэтому я прошу внести изменения и дополнения в статью 166, которая говорит о системе территориального устройства, и в статью 194. 166-ую статью предлагаю сформулировать так: «Систему территориального устройства Украины составляют Республика Крым, области, земли, города, районы, поселки и села, а также город Севастополь с особым статусом».

Статью 194 в последнем абзаце изложить в такой редакции: «Полномочия органов местного самоуправления города Киева и города Севастополя определяются также Законом о столице Украины и Законом о статусе города Севастополя».

З виступу голови Київської міської Ради В.Нестеренка

Уже півтора року ходить по кабінетах проект Закону про столицю України, і він чомусь ніяк не може вийти на рівень розгляду сесії. Зараз у Києві лишилися залишки місцевого самоврядування, а точніше, його просто немає, як немає і в Севастополі. Наскільки я знаю, готується проект Указу під назвою: «Про деякі заходи для забезпечення виконання містом Києвом функцій столиці України». Якихось деталей Київська Рада просто не знає. А проекту закону про столицю до цього часу не існує.

Тому я просто хотів би звернути вашу увагу, що коли ми розбудовуємо дійсно правову державу, давайте визначимо владу в столиці нашої держави. Бо тут є сполучення влади і державної, і регіональної, і місцевої. Я вважав би за потрібне, дійсно, зібрати чи Конституційну конференцію, чи якусь нараду, швидко доопрацювати Основний Закон і прийняти його. Більше відкладати ніколи.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

13 січня під головуванням Президента України Л. Кравчука відбулося засідання Кабінету Міністрів. У ньому взяли участь керівники Ради Міністрів Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів і державних адміністрацій, постійних комісій Верховної Ради, республіканських відомств і організацій.

Розглянуто проект плану економічного і соціального розвитку України. Головною його метою визначено подолання гіперінфляції, зупинення спаду виробництва, створення умов для зупинення падіння життєвого рівня населення. Намічається досягнути цього за рахунок здійснення системи заходів у грошово-кредитній, фінансово-бюджетній, податковій і ціновій політиці. У проекті названо державні пріоритети: розвиток агропромислового і паливно-енергетичного комплексів, вирішення проблеми охорони навколишнього середовища, реалізація програми ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та деякі інші.

Відповідно до показників плану розраховано доходи і видатки проекту Державного бюджету, який було обговорено присутніми. Серед основних статей витрат, що передбачаються, — соціальний захист населення, фінансування соціально-культурних закладів і установ, розвитку народного господарства, державних капітальних вкладень, зовнішньоекономічної та зовнішньополітичної діяльності. Характерною прикметою проекту бюджету є збалансованість доходів і видатків, тобто бездефіцитність.

З урахуванням зауважень і пропозицій, висловлених на засіданні, обидва проекти буде доопрацьовано і внесено до Верховної Ради.

Затверджено Програму розвитку міжгалузевої та зовнішньої кооперації продукції виробничо-технічного призначення на 1994 рік. Її головною метою є створення раціональних кооперованих зв'язків, зменшення залежності народного господарства від імпорту продукції, підвищення ефективності використання промислового потенціалу, посилення експортних можливостей України і зміцнення її позицій на світовому ринку.

Присутніх було проінформовано про підсумки українсько- російсько-американських переговорів щодо ядерної зброї, розміщеної на українській території. Було відзначено, що завдяки активній позиції представників України вдалося добитися суттєвого прогресу, досягти оптимальних домовленостей, які обіцяють нашій державі значні економічні вигоди, гарантуватимуть її безпеку і добре ім'я у міжнародному співтоваристві.

Прес-служба Президента України і Кабінету Міністрів України—Укрінформ.

Д. Полянський: «Я застою не визнаю, але перебудову схвалюю...»

З ДМИТРОМ Степановичем Полянським я зустрівся у його московській квартирі. Літнім людям, звичайно ж, дуже добре знайоме це ім'я.

«Кремлівський довгожитель», що був у Політбюро ЦК КПРС цілих вісімнадцять років, за тодішніми упертими чутками, готувався на зміну М. Хрущову. Полянський—ровесник Жовтневої революції — народився 7 листопада 1917 року у селищі Слов'яносербськ Луганської області. Тут працював піонервожатим, шахтарем, директором школи. А в Москву він потрапив після того, як попрацював, зокрема, першим секретарем Кримського та Оренбурзького обкомів, Краснодарського крайкому Компартії. В 1958—1963 роках Полянський — Голова Ради Міністрів РРФСР, з 1963 по 1973 рік — перший заступник Голови Ради Міністрів СРСР.

І ось новий несподіваний поворот у долі. Л.Брежнєв, який смертельно боявся «підсиджування» з боку найближчих соратників, вирішує зігнати з політичної арени Полянського, котрий, за словами колишнього першого секретаря ЦК Компартії України П.Шелеста, «своєю принциповістю загострив стосунки з першими керівниками країни», «мав величезний досвід і знання в галузі сільського господарства, а вже в політичній і загальній культурі, ерудиції стояв на кілька голів вище за інших у Політбюро».

Полянського «сплавляють» міністром сільського господарства СРСР, потім він працює послом у Японії, Норвегії. Заяву про вихід на пенсію він написав уже на ім'я М.Горбачова в 1987 році.

— Дмитре Степановичу, коли вами вперше «зацікавився» ЦК?

— У 1939 році, коли ми займали Литву, командир бронетанкової дивізії, в якій я служив, викликав мене і питає: «Ти хто такий?» Я відповідаю: «Ну ви ж знаєте — політпрацівник».—«На тебе одного прийшла телеграма від міністра оборони Тимошенка: демобілізувати й направити в розпорядження ЦК ВКП(б). Що б це означало?» Похвилювався я тоді. А виявилося, що мене просто направили слухачем вищої партійної школи при ЦК ВКП(б) у Харкові. Після її закінчення потрапив я у Сибір. Незабаром став першим секретарем Карасукського райкому партії Новосибірської області. Йшла війна. Я займався формуванням 5-ї та 6-ї Сибірських дивізій і все ламав голову, як би побільше хліба дати фронту.

За допомогою військових розорали цілину, додали посівних площ. Але ж сіяти було нічого.

Звернувся до директора пункту заготзерна: «Дайте насінного матеріалу».—«Що ви, що ви, я не можу!» І правда, він не мав права видавати резерв. Тоді я приймаю ризиковане рішення: директора посилаю у тривале відрядження, а свого помічника тимчасово призначаю на його місце. Взяли ми зерно на сівбу.

І раптом, мов грім з ясного неба, — телеграма з Москви: за те, що незаконно вилучено резервне зерно, судити мене за законами військового часу.

В 1943 році розмова була короткою. Дали мені найвищу міру покарання. Але відразу не заарештували, я мав ще передати справи. Питаю в начальника районного комітету держбезпеки Мішустіна, з яким підтримував хороші стосунки: «Іване Павловичу, коли мене візьмуть?» Той відповідає: «Можуть у понеділок». А була п'ятниця. Пропоную: «Поїхали, Іване Павловичу, рибалити, в село Хороше».

— Оце так спокійно ви могли, коли...

— Не спокійно. Але що робити?.. Так-от, тягнемо ми невід на озері. І бачимо: у напрямку із Славгорода на Карасук мчать дві легкові автомашини. «За мною», — думаю. Зупиняються. Виходять член Політбюро Андрій Андрійович Андрєєв і його помічник.

Випили ми разом добряче. А дорогою додому Мішустін про щось з Андрєєвим поговорив. П'ять разів ми зупинялися в полі, гості з Москви усе милувалися важким колоссям. В Карасуці Андрєєв мені говорить: «Дмитре Степановичу, походіть тут по вокзалу, я потім запрошу вас до вагона». Минуло хвилин 30, мене кличуть у вагон. Андрєєв повідомляє: «Над вами суду немає. Я дзвонив головному в Москву і все уладнав». Кому саме — головному — я й досі не знаю.

Зібрали ми тоді рекордний урожай і одержали телеграму від Сталіна: «Батьківщина ніколи не забуде, що в найважчі дні Великої Вітчизняної війни ви дали 3,8 плана хлібозаготівель».

— Потім до влади прийшов Хрущов. Уже сокира над головами соратників не підіймалася. І все ж ним були невдоволені в Кремлі й відправили його у відставку...

— Я — найвищої думки про Микиту Сергійовича Хрущова. Ми з ним багато працювали пліч-о-пліч. Я багато в чому підтримував Хрущова. Людиною він був розумною, енергійною, ініціативною, багато творчості вносив у свою діяльність. Але, що й призвело до відомого фіналу його політичної кар'єри, чим далі, тим менше рахувався з чужою думкою, самочинно приймав найважливіші рішення, які, що незабаром з'ясувалося, були помилкові.

— Коли визрівало рішення про зміщення Хрущова, ви були «за» чи «проти»?

— Я був «за». На той час у мене з ним суперечок було доволі. Якось, коли я був Головою Ради Міністрів Росії, запросив він мене в свій кабінет на чергову бесіду. І задає такі питання: «Як ви дивитесь, Дмитре Степановичу, якщо обкоми розділити на промисловий і сільськогосподарський?» Я висловлюю негативну думку. «Угу. А як ви дивитесь на те, що люди, які працюють у колгоспах та радгоспах, мають городи? Вони ж цілими днями працюють у полі, а потім ще й городами треба займатися. Навіщо це?» Я заперечую:«Микито Сергійовичу, селяни себе на 80—85 відсотків продуктами забезпечують. Я буду категорично виступати на Політбюро проти цієї справи». «Угу. А як ви дивитеся на те, щоб голову сільради одночасно зробити головою колгоспу чи директором радгоспу?»—«Микито Сергійовичу, так ви що, хочете і низовий осередок радянської влади ліквідувати?» — обурююсь я. Хрущов не витримує і вигукує: «Та ти що, турок рязанський?»

Услід за мною Хрущов викликає Козлова Фрола Романовича, тоді другого секретаря ЦК КПРС, і ставить ті самі запитання, що й мені. Телефонує мені Козлов: «Бесіда була?»—«Була», — відповідаю. «Чим закінчилась?»—«Турком рязанським назвав». «Я б цим пишався, — говорить Козлов, — я з Рязані. А мене до «такої» матері послав».

Або візьмімо кукурудзу. Я стояв і стою за цю культуру. Хрущова підтримував у її поширенні. Та коли дізнаюсь, що і в Іркутській області, і в Якутії наказано відвести під «королеву полів» сотні тисяч гектарів, то це вже нісенітниця. Говорив Хрущову: «Не можна так». А він: «Ну, Дмитре Степановичу, це ж не я винен, це вказівка Держплану».

— Перед зняттям Хрущова скрізь стояли величезні черги за хлібом. Прийшов до влади Брежнєв — магазинні полиці прогнулися від буханців. «За ніч виріс урожай», — іронізували люди. Так що, дефіцит хліба штучно створювали?

— Щодо хліба скажу ось що: Хрущов одного разу допустив значну помилку, чим поставив останній хрест на своїй політичній кар'єрі. В один з років одержали високий урожай зернових. І я висловив таке міркування: «Микито Сергійовичу, давайте закладемо в державний резерв 50—60 мільйонів тонн хліба». А він на Політбюро проти мене виступив: «Дмитре Степановичу, ви що, в наше сільське господарство не вірите? Ми що, для того, щоб мишей годувати, будемо закладати в резерв 50—60 мільйонів тонн зерна? Та у нас його і в наступному році буде повно!»

І дав Хрущов команду з резерву взяти 54 мільйони тонн зерна і протягом року роздав його Польщі, Румунії, іншим країнам. А наступного року — неврожай. Якби ми тоді запас залишили, ніколи б не довелося купувати зерно за кордоном. Цим вчинком Хрущов викликав до себе ще більшу недовіру. Проти нього були настроєні не тільки члени Політбюро, а й секретарі, члени ЦК. Вирішили так: що ж це, мовляв, робиться, помилка за помилкою, давайте розберемося, запросимо Хрущова на Політбюро. А потім, коли треба, і пленум скличемо.

Ви, звичайно, знаєте, що Хрущов тоді відпочивав у Піцунді. Багато хто з керівників поїхав у відрядження: Косигін — до Фінляндії, Брежнєв — до НДР, Підгорний — до Молдавії, Кириленко — до Кисловодська. Я залишився на місці.

Хрущов телефонує мені: «Дмитре Степановичу, як становище з урожаєм?» Я кажу: «Непогано, збирання закінчуємо».—«Ну що ж, я через два-три дні приїду». «Так ви ж лише тиждень відпочиваєте, — дивуюся, — відпочивайте ще».—«Ні, я приїду», — наполягає Хрущов. «Ну що ж, будемо раді».—«Так уже й раді?» Ці його слова мене дуже насторожили: може, він дізнався щось про наші плани.

Пізніше стало відомо, що Хрущов дещо знав. Про те, що ним незадоволені, Голова Ради Міністрів Росії Г.Воронов розповів Аджубею. Аджубей негайно повідомив про це Хрущова.

Ми це враховували і виявляли велику обережність. Попередили Гречка, міністра оборони, щоб військових не використовували, КДБ...

Так ось, слова Хрущова мене насторожили, і я був змушений ознайомити з ними товаришів. Обдзвонив усіх членів Політбюро і всі вони повернулися в Москву. Крім Кириленка. Ми йому повідомили, що як тільки зателефонуємо і скажемо: «Погода у Москві хороша», він має негайно вилітати. І от ці «кодові» слова Кириленко почув. І, мабуть, злякався, вирішив змінити гру, відповідає: «А що? І тут погода хороша». Тоді Підгорний (а він був різкуватий) схопив трубку: «Що ж ти, г..., не розумієш, що тобі говорять?!» Кириленко все відразу зрозумів.

На Політбюро Підгорний поставив питання про зняття Хрущова, а на пленумі той сам попросився: «Так, мені вже чимало років, я згодний піти на пенсію».

— Брежнєв зайняв місце Хрущова. Спочатку ви були задоволені тим, що відбулося, оскільки й самі цьому сприяли.

— Всі члени Політбюро так здорово сприйняли Брежнєва, що ви собі не уявляєте! Атмосфера нашої роботи стала серйознішою, діловою, важливі рішення приймалися тільки колегіально. Але незабаром він обвішався орденами і взагалі погано тямити став. Я звик сперечатися з Хрущовим з деяких його пропозицій. Переніс цю практику і на Брежнєва. А він цього не любив. Хрущов міг нагримати, вилаяти, але ніколи не тримав зла. Брежнєв же тим, хто йому суперечив, довго пам'ятав.

В 1972 році я одержав із Свердловська листа, підписаного 93 комуністами, в тому числі — трьома з дореволюційним стажем. Звертаючись до мене, вони писали, що ось ви — один з наймолодших членів Політбюро, маєте все розуміти. Брежнєв страждає манією величі, оточив себе людьми, які негідні бути в Політбюро. І називають прізвища цих негідних. Що робити? Не ховати ж листа в стіл. Переправив його Черненку, він тоді був завідуючим загальним відділом ЦК, говорю: «Ознайомте Брежнєва і Кириленка, про них найбільше говориться у листі».

Невдовзі телефонує мені Брежнєв: «Митю, у тебе що, у Свердловську своя мафія?» Відповідаю: «Я ж не працював у Свердловську, яка ж там у мене може бути мафія!» Ото й усе. Кириленко теж зателефонував: «Ну що ж, я прочитав, і я тобі цього ніколи не подарую».

— Ви продовжували вести питання сільського господарства. Хрущов тут допустив багато помилок. Чи поправив їх хоча б у чомусь Брежнєв?

— Він узагалі село добив. Як намітить щось нове, так обов'язково робить це за рахунок села. Я обурювався, сперечався — все марно, лише ворогів собі нажив. Брежнєв незабаром переконався, що я його аграрну політику не схвалюю, і став обходитися без мене при прийнятті важливих рішень. В гарячий момент «вчасно» мене посилав у відрядження за кордон. А потім уже засекречено від мене й інших керівників країни прийняв рішення призначити мене, що був стільки років у Політбюро, міністром сільського господарства.

— Що ж зараз нам в Україні, наприклад, робити з сільським господарством? Що на нас узагалі чекає?

— Колгоспи і радгоспи себе не вичерпали. Їм тільки слід приділяти достатньо уваги з боку керівництва країни. Треба активніше розвивати фермерське господарство, я бачив, як ефективно вони діють на Заході. Взагалі ситуація, звичайно, дуже важка. Криза ще триватиме. Гадаю, десь через два роки Україна стане заможною, почне розквітати. А в Росії перспективи, на мій погляд, гірші. Попри все, вона розвалюватиметься, багато в чому її спіткає доля Радянського Союзу.

Хочу додати ще ось що. Я ніколи не визнавав застою: країна рухалася вперед, ми забезпечували народ товарами, продовольством. І однак все, що сталося, я підтримую, починаючи з перебудови, курс на яку взяв Горбачов. От тільки знову наші керівники припускають помилку за помилкою...

Інтерв'ю провів Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Москва — Луганськ — Київ.

Продиктовано в номер

Були монетарними, станемо ударними!

На брифінгу, присвяченому підсумкам засідання Кабінету міністрів, на якому було ухвалено проект державного плану і бюджету на 1994 рік, журналістів поінформували: на думку уряду, видатки цього року «розійдуться красиво» з доходами на рівні 342 трильйонів карбованців. Тобто бюджет матимемо бездефіцитним. Крім того, антиінфляційна політика Кабінету міністрів повинна дозволити уникнути зростання цін на споживчому ринку у другому півріччі і звести зовнішньоторговельний баланс до позитивного сальдо у 20 мільйонів доларів. За словами міністра фінансів Г.П'ятаченка, відтепер менше уваги приділятиметься монетарній політиці, а більше — зростанню ефективності виробництва і соціальному захисту населення.

«Екологія, здоров'я і старіння» —

під такою назвою відбулася міжгалузева наукова конференція, скликана в Києві за ініціативою Українського інституту геронтології. В її роботі взяли участь 150 науковців з різних наукових закладів України та організацій, занепокоєних екологічною та демографічною ситуацією, що склалася.

Безпристрасна статистика свідчить, що середня тривалість життя чоловіків в Україні — 64 роки — скоротилася на 11 років порівняно з іншими цивілізованими країнами. Навіть серед колишніх республік СРСР за цим показником Україна посідає 14 місце.

Науковцями визначено, що у всіх абсолютно областях України за останні два роки зменшилась тривалість життя, але в тих місцях, де виявлене величезне навантаження забрудненням — Одеська, Миколаївська, Херсонська області, Донецько-Придніпровський регіон — чоловіки не доживають і до середнього віку. Факти, які наводились на конференції, незаперечно свідчать, що існує прямий зв'язок між забрудненням навколишнього середовища, погіршенням здоров'я та зростанням смертності.

Як першочергове завдання, учасники конференції намітили організацію широкомасштабного медико-демографічного моніторингу для вивчення подальших змін у здоров'ї людей в різних регіонах України з урахуванням їх екологічного стану.

Сумна прикмета Сум

Надзвичайною визнано санітарно-епідемічну ситуацію в Сумській області. Для цього висновку компетентних служб підстав більше, ніж досить. На тлі економічного занепаду і поступової деградації системи соціального захисту, дедалі активніше дають про себе знати загрозливі для здоров'я і життя людини явища. Невпинно зростає кількість хворих на туберкульоз, педикульоз, гепатит, гострі кишкові захворювання. Це наслідок, зокрема, незадовільного санітарного стану окремих об'єктів та населених пунктів. Села захаращуються побутовими відходами, і навіть в обласному центрі велетенські купи сміття, особливо в районах багатоповерхової забудови, стали сумною прикметою сьогодення.

Рука допомоги — через всю Україну

Гірники шахти «Молодогвардійська» виробничого об'єднання «Краснодонвугілля» та облрада промисловців і підприємців виступили з ініціативою про надання матеріальної допомоги районам Закарпатської області, що постраждала в результаті стихійного лиха.

Ініціатива підтримана облдержадміністрацією. Створена робоча група по координації допомоги. Відкрито спеціальний рахунок для прийняття грошових пожертвувань.

Спорт

Баскетбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Чоловіки. ЦСК ЗСУ (Київ) — «Київ-Баскет» — 77:119.

А З БРАТОЛЮБІЄМ ПОКІНЧИЛИ...

Ситуація

У Шевченківському гаю восени міліціонер застрелив вовка. Кажуть, був він майже ручний, і діти називали його вовчиком-братиком. Та «братик» опинився чомусь по той бік клітки, і довелося застосувати зброю. Щоб вирішити долю іншого представника фауни — ведмедика-братика, адміністрація оголосила, що продає його, і принагідно висловила побажання, щоби нещасну тварину хтось, бува, не купив на м'ясо і шкуру. (Цікаво, а для чого ще можна купити ведмедя за умов гострого дефіциту харчів і братолюбія?) Втім, про звірині драми в куточку фауни, котрий було створено на території Музею народної архітектури і побуту у Львові за вказівкою райкому партії, я згадала принагідно. До Шевченківського гаю навідалася на запрошення монахів-студитів, зокрема настоятеля Свято-Іванівської церкви отця Никанора.

Отець Никанор розповів мені, що свого часу митрополит Андрей Шептицький придбав і передав студитам ці землі, перевіз із села Кривки церкву-пам'ятку архітектури XVIII століття, збудував приміщення, де ні розташувалася адміністрація музею. Студити повернулися сюди й співіснували з працівниками храму культури, здавалось, цілком гармонійно. Та гармонія була нетривкою, розпочалися майнові чвари. Отець Никанор говорив про конфліктну ситуацію делікатно, не висуваючи ніяких категоричних вимог. На його думку, музей та ченці можуть і співіснувати, і співпрацювати. Сам Бог велів.

На відміну від отця Никанора, директор музею Архип Данилюк був украй категоричним: музей і монастир не можуть співіснувати, бо такого ніде в світі немає. Музей і церква працюють в різному режимі, то як же охороняти експонати? У церкві, зокрема, містяться цінні ікони, а монахи користуються свічками, вмикають обігрівачі. Одне слово, музейно-чернецьке братолюбіє неможливе — і крапка. Конфлікт вийшов на люди, сторони почали збирати підписи. Хто більше? Хто знайде авторитетніших покровителів? Проблему не раз розглядали компетентні органи, схиляючись то в бік студитів, то в бік музею. Врешті облдержадміністрація повідомила про рішення збудувати для потреб монахів приміщення поза територією музею. А щодо церкви, то вона може діяти тільки тоді, коли й музей працює. Студити здивовані: хіба ж не доцільніше збудувати новий корпус для музею, адже нинішній надто тісний?

Руйнівний грибок чвар проник навіть у святі місця. Сумно, панове. Настільки сумно, що не хочеться й коментувати цю ситуацію. І біда не тільки в тім, що годі нині розділити майно. Прикро, що з братолюбієм в ім'я вищих державних інтересів (!) тут покінчили, як із вовком, котрий ненароком вибрався з клітки.

Я люблю це місце, цей музей і цю церковку. Тут розгодується душа. На Великдень я зустрічала тут В'ячеслава Чорновола, голову Львівської обласної Ради Миколу Гориня. Чи ж святитимемо тут паски цієї весни, панове?

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Подробиці

Новий герб Одеси

Виконком Одеської міськради затвердив новий герб міста. Його автором став художник Юрій Горюнов.

Герб має традиційну форму геральдичного щита у срібній рамці. Фон герба розділено на дві рівні частки. Верхня покрита червоним золотом або гарячою емаллю жовтого кольору, що означає сонце, врожай, благополуччя; нижня — гарячою емаллю червоно-жовтогарячого кольору і означає силу, міць, відвагу, мужність. У центрі герба — срібний якір-кішка як символ надії й приналежності Одеси до морських міст. Якір вінчає Золота Зірка Героя, якою місто нагороджене за героїчну оборону в роки Великої Вітчизняної війни.

Підприємствам, організаціям, установам, що використовують герб на будівлях, спорудах, виробленій продукції та документах, запропоновано замінити зображення герба на нове. Варто зазначити, що новий герб міста введено у зв'язку з проголошенням незалежності України, до того ж восени Одеса відзначить своє 200-ліття.

Георгій ВОРОТНЮК.

Щось новеньке

Секс-газету до суду?

Як заявила прес-група Тернопільської обласної прокуратури, на вимогу народних депутатів та окремих громадян проведено перевірку дотримання редакцією газети «Пан+Пані» Закону «Про пресу». З'ясовано, що на сторінках газети в окремих випадках пропагується жорстокість та насильство. Лексика газети не відповідає загальновизнаним етично-моральним нормам, вживаються лайливі та брутальні слова. Допускаються й інші порушення закону. **За наслідками перевірки прокуратурою області внесено подання Державному комітету України у справах видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження, в якому поставлено вимогу усунути названі порушення. Підготовлено також заяву до народного суду про припинення випуску газети.**

Редакційний колектив газети «Пан+Пані» оцінив такі дії як утиск демократії і навів слова, начебто сказані Кенеді, що «рівень демократії в суспільстві визначається кількістю еротичних видань».

Михайло ВАСИЛАШКО.

Тернопіль.

Замість пижів — дойчмарки

Починаючи з 1989 року, Волинь приймає іноземних туристів-мисливців, котрим дозволено полювати на оленів, зубрів, диких кабанів, лосів, козуль, якими ще багаті тутешні ліси. Відстрілюють звірів у Цуманському і Ратнівському державних мисливських господарствах. Мисливці з-за кордону приїжджають на полювання зі своєю зброєю. Нещодавно гості з Німеччини та Італії вполювали двох лосів, вісім плямистих оленів, зубра. За полювання іноземні мисливці платять тільки валютою. Наприклад, зубр коштує в межах 1000—7000 марок, олень — 100—2000 марок. Вигідне полювання ще й тим, що м'яса і шкіри вбитих звірів іноземці не беруть із собою. Їх цікавлять ікла, роги або голова вбитого звіра — символи вдалого полювання.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Двигун на очереті

Працівником кіровоградського заводу «Сегмент» Семеном Шульгою винайдено новий тип двигуна внутрішнього згорання. За словами автора винаходу, він здатен працювати на борошні з очерету, гілок і листя дерев, тирси, бадилля, соломи і т. ін. На думку винахідника, це дасть змогу оздоровити екологічну ситуацію, вийти з-під пресу нафтової кризи. С. Шульга — автор не одного винаходу, і готовий продати свою ідею підприємцеві, який погодиться спонсорувати видання двох томів його віршів.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Контакти

Дядько Джон, американець

Дядю Стьопу, міліціонера, ми знаємо з дитинства. У Дніпропетровську ж не тільки діти дістали змогу познайомитися ще й з дядьком Джоном, американським поліцейським. Він разом з нашими правоохоронцями патрулює сьогодні вулиці обласного центру.

Хоч до подібного ми уже звикаємо: минулого року тут перебував шериф мерії американського міста Темпі зі штату Арізона Уїльям Грехем-Джадсон, найбільше цікавився роботою наших правоохоронних органів і вніс пропозицію задля взаємного збагачення досвідом здійснити бодай тритижневий обмін поліцейськими. Тепер до США поїхав стажуватися міліціонер Сергій Горожанкін, а до Дніпропетровська прибув поліцейський Д. Блейсдейл. Вдома він спеціалізується на боротьбі з наркобізнесом та організованою злочинністю, і тому йому дійсно є чим прислужитися нашій міліції.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Футбол

Хто гратиме у збірній

У Манчестері 22 січня відбудеться жеребкування відбіркових груп чемпіонату Європи з футболу. Нагадаємо, що фінал цих змагань пройде в Англії 1996 року. Збірна України стартом у тому турнірі розпочне свою офіційну біографію.

Президент нашої Федерації Віктор Банников візьме участь у святі, на якому й визначаться суперники української національної команди.

Нещодавно її головний тренер Олег Базилевич назвав прізвища кандидатів до збірної. Це — воротарі: Кутепов («Динамо», Київ), Воробйов («Кривбас»), Тяпушкін («Нива», Тернопіль), Медін («Дніпро»), Стронціцький («Карпати»), Суслов («Чорноморець»), Шутков («Шахтар»); польові гравці — Діряка, Беженар, Яковенко, Михайленко, Полунін, Похлєбаєв, Коновалов (усі — «Дніпро»), Ватаманюк, Волосянко, М.Юрченко, Турянський (усі — «Прикарпаття»), Василитчук, Леженцев, Тарнавський, І.Корпонай (усі — «Нива», Тернопіль), Мокрицький, Гусін, Кардаш (усі — «Карпати»), Букель, Сак, Жабченко, Гусейнов (усі — «Чорноморець»), Хомин, Шаран, Топчієв, Прудіус, Шкапенко, Ковалець, Леоненко, Призетко, Мінтенко (усі — «Динамо», Київ), Попов, Атєлькін (обидва — «Шахтар»), Паляниця («Верес»), Скаченко («Темп»), Надуда, Косовський (обидва — «Нива», Вінниця).

Зрозуміло, що цей список поступово вужчатиме і змінюватиметься. Двері до збірної відкрито всім, хто яскраво гратиме у другому колі чемпіонату. Не обійдеться Олег Базилевич і без наших легіонерів. Він із задоволенням спостерігав по телебаченню поєдинок чемпіонату Шотландії, у якому «Глазго Рейнджерс» переміг свого одвічного суперника — «Селтік» — 4:2. Два м'ячі забив Олексій Михайличенко і один — Олег Кузнєцов. Обоє показали гру відмінної якості.

Дуже цікавить наставника нашої національної команди й форвард празької «Спарти», знаний бомбардир, вихованець київського «Динамо» — Двірник.

Одне слово, у збірної попереду багато славних справ, важкої роботи. Головне — необхідна згуртованість усіх сил. Тому здивувало намагання кандидатів до головної команди Сака і Тарнавського перейти до московського «Спартака».

— Існує наказ виконкому Федерації про заборону переходів до зарубіжних клубів кандидатів до збірних України до 1 липня 1994 року, — коментує Віктор Банников. — Отож, трансфер на перехід Сакові і Тарнавському ми не видали. До речі, президенти всіх наших клубів добре знайомі з тим наказом, але вишукують усякі шпарини. Прикро, що, керуючись містечковими проблемами, вони готові розбазарювати багатство українського футболу. Наша позиція непохитна...

І остання інформація, досить сумна. Вирішив виїхати на постійне помешкання до Ізраїлю один з найпомітніших наших фахівців, заслужений тренер України Юхим Школьников. У чужій країні йому запропонували вигідну посаду, високу зарплату, чудові побутові умови. Хай, як кажуть, щастить Юхимові Григоровичу на новому місці. Але шкода, що наш футбол втратив неординарну особистість...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Перша серед рівних...

Виступами Президента РФ Бориса Єльцина та прем'єр-міністра Віктора Черномирдіна в різних столичних залах відкрилися роздільні засідання палат — Ради Федерації і Державної Думи. Для першої терміново звільнили колишній Будинок російської преси, подарований президентським указом журналістам зовсім недавно. Напередодні ввечері хтось із колишніх «мешканців» вивісив яскравий плакат у вікні: «Поматросил — бросил», маючи на увазі конкретну особу й конкретні дії цієї особи. Багато іноземних телевізійників чекало, щоб зняти пікантні сцени: як викидають їхніх колег з будинку на Пушкінській вулиці. Та нічого такого не сталося — редакціям, що розміщувалися в Будинку російської преси, надано «хатинки», кращі за попередні. На Новому Арбаті, де колись засідали в комісіях союзні нардепи, потім — російські, а затим Центрвиборчком, який, до речі, також залишився в цьому ж приміщенні.

На зв'язку Москва

Розпочав роботу новий законодавчий орган Росії — Федеральні Збори

Величезна вивіска «Государственная Дума» здивувала москвичів своєю появою на центральному вході колишнього РЕВу, а нині — мерії. Та далебі не всі члени Думи були задоволені таким рішенням. Більше того, представники різних фракцій напередодні відкриття хотіли провести своєрідну маніфестацію — засідання палати на свіжому повітрі, під «Білим домом». Проте і з цієї витівки нічого не вийшло.

Російська столиця, що готувалася до візиту американського Президента Б.Клінтона, ніби й не помітила початку роботи свого, демократично обраного парламенту. Лише величезна кількість міліціонерів на центральних вулицях, вантажівки з металевою огорожею-«демократизаторами», що снували з самого ранку, та безліч кремезних хлопців у цивільному, які прогулювалися на Тверській, Манежній площі, Краснопресненській набережній, вирізняли той ранок.

А сама Дума почала діяти так, як і прогнозували аналітики: не надто уважно вислухала виступ Черномирдіна, який закликав вилучити з політичного лексикону такі поняття, як «нетерплячість» і «нетерпимість», а потім приступила до порядку денного, причому відразу ж стало зрозуміло: одностайності в Думі не буде, і навряд чи вона взагалі стане дієздатним законодавчим органом. Кілька годин депутати дискутували, що таке фракція, скільки в ній може бути людей, як приймати рішення з цього пункту регламенту тощо.

Особливо слід відзначити виступ Б.Єльцина у верхній палаті парламенту. Побудований у руслі «бажання конструктивно співробітничати з усіма депутатами», він привернув увагу тільки єдиним: жорсткою констатацією такої собі «особливої ролі» Росії у СНД. Росії, яка, хоч і «рівна, зате перша серед рівних».

А журналістів більше цікавило продовження «кримінальної історії», розпочатої напередодні Єгором Гайдаром. На прес-конференції лідер блоку «Вибір Росії» заявив, що його фракція має намір порушити питання про розгляд заяв Жириновського з точки зору кримінального права. А сам Володимир Вольфович, як завжди оточений товаришами по партії та журналістами, не скупився на інтерв'ю. Але, дивлячись на це видовище, пригадалося сумне припущення одного з колег: Дума — це політичний театр, а життя розвивається за кулісами. Та й про інше подумалося: драматург десь поряд, за кулісами.

Валентина ПОПОВА.

Фотофакт

Захистіть від цивілізації!

У «глибинці» Бразилії збереглися аборигени. Перший контакт з білими людьми, повідомляє агентство Кейстон, відбувся у індіанців з племені суруї 1969 року. Відтоді їхнє життя кардинально змінилося не в кращий бік. Головна причина — знищення на величезних площах у районі їхнього проживання вологих тропічних лісів, які поступилися місцем пасовищам для тварин. Різко зменшується чисельність корінного населення, гине його древня культура.

На знімку: чергова ділянка, на якій зрубано і буде спалено дерева...

Фото Кейстон — ІТАР—ТАРС.

Норвезький калейдоскоп

Чоловіки — за відродження сім'ї

Телефонами довір'я норвежців не здивуєш. Цілодобово, у різних куточках країни діють чергові диспетчери. Вони дають поради, а то й просто розмовляють з тими, хто відчуває потребу в спілкуванні. Як правило, послугами телефонів довір'я користувалися літні люди й діти. Однак останнім часом до служби звертаються дедалі більше розлучені чоловіки середнього віку. До речі, проблеми в них майже однакові: як помиритися з дружинами та знову відродити сім'ю.

Тюрму... на волю не поміняють

Три повітряних пірати, що у вересні минулого року змусили екіпаж ТУ-134 Аерофлоту приземлитися в Осло, задоволені своїм тюремним буттям. Вони заявили представникам тюремної адміністрації, що на волі в Ірані ніколи не почувалися так спокійно і впевнено, як тут, у в'язниці. Терористи наголосили, що захоплення літака, на їхню думку, мало привернути увагу широких кіл світової громадськості до терору, який розв'язав уряд Ірану проти опозиції. За норвезькими законами громадяни іншої держави, що скоїли злочин на території Норвегії, не передаватимуться на батьківщину, якщо там їм загрожує смертна кара. Отже, повітряні пірати залишатимуться в Скандинавії.

Пер ЄВНЕ.

Тронхейм.

А як у них!

Чекаючи змін

Перед- і післяноворічні турботи дещо пом'якшили шок, що його зазнали киргизстанці після недавньої кризи влади, результатами якої стали рішення А.Акаєва про проведення референдуму з приводу легітимності Президента, вихід у відставку прем'єр-міністра з урядом і вибори нового Кабінету міністрів і його голови, рішення Президії Верховної Ради про проведення наступної весни дострокових виборів до нового парламенту.

Прогнози щодо того, яким курсом іти республіці в найближчому й далекому майбутньому, постійно присутні і в газетних публікаціях, і в щоденних розмовах жителів Киргизстану. Додаткові приводи щодо дискусій дає новий склад вищого керівництва виконавчої влади, представлений Президенту людьми з опозиції. Йдеться, зокрема, про віце-прем'єра, лідера комуністів Киргизстану Джумгалбека Аманбаєва.

Сам А.Акаєв, коментуючи песимістичні судження з приводу можливої реставрації комуністичного режиму, зазначає, що в суспільстві відбуваються складні процеси і не все так однозначно. Ці процеси змінюють людей — як демократів, так і комуністів. Сьогодні останні підтримують економічні реформи, але роблять наголос на соціальному захисті населення, на пом'якшенні тих труднощів, з якими зустрівся народ у ході лібералізації цін. Інша справа, каже А.Акаєв, наскільки щирі комуністи, які проголошують гасла. Це покаже час. Але Президент, як і досі, категорично переконаний в необхідності продовження й розвитку демократичних процесів як таких, що не мають історичної альтернативи.

Деякі коригування не лише тактичного, а й стратегічного плану в офіційному курсі все ж, на думку ряду політологів, неминучі. Декотрі проводять аналогію з діяльністю російського кабінету В.Черномирдіна, який зайнявся конкретною економікою і вже досяг чималих успіхів.

Як і куди все ж іти Киргизстану — покаже час, і, певно, найближчий. 10 січня сесія Верховної Ради, що припинила свою роботу на новорічні канікули, відновила її, і настала пора не лише слів, а конкретних дій. Отже, криза влади в Киргизстані ніби вже позаду, але попереду ще чимало несподіваного.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Продиктовано в номер

До нас їде репортер року

У Болгарії стало традицією наприкінці року визначати кращого репортера країни. «Ми опитали 200 журналістів, — каже мені головний редактор тутешньої газети «Репортер 7» Бінка Пеєва, яка започаткувала цей конкурс. Переважною більшістю голосів кращою за професією визнано тележурналістку Елену Йончеву». І не випадково. Її правдиві репортажі з гарячих точок: Вірменії, Хорватії, Сербії, Боснії, Македонії, Москви збирали величезну аудиторію глядачів.

І ось ми сидимо з пані Йончевою в затишному софійському кафе на колишньому Руському бульварі, а нині — Царя-Визволителя. Навіть не віриться, що це, я б сказав, дівча побувало там, куди не кожен чоловік піде.

— Вам не було страшно, скажімо, в Боснії?

— Було, але не в Сараєві, а вже вдома. Вдруге таке відчуття мене охопило за два дні до поїздки з Хорватії до Сербської Країни і далі через Боснію до Бєлграда. Мене лихоманило. Я усвідомлювала, що може статися зі мною, моїми колегами — телеоператором, відеотехніком. Там журналіст розраховує переважно на випадковість. Але досі нам щастило. Розумієте, коли ти там, у вирі подій, де стріляють, немає часу думати про страх. Треба робити справу. Оператор, скажімо, більше ризикує, бо об'єктив камери можуть сприйняти за оптичний приціл.

— І весь цей ризик заради того, щоби бути першою!

— Напевне. Для нас важливо першим подати інформацію, першим про щось розповісти. Хіба не так? Тим паче, що йдеться про Югославію — сусідку. Сухого повідомлення недостатньо. Треба відчути ситуацію на місці. Прагну бути об'єктивною. Що варто доброму журналістові аргументовано захистити навіть помилкову тезу і подати її людям? Ніяких проблем. Моє ж кредо — показати кілька точок зору, а висновки нехай роблять глядачі.

— А яка ваша думка щодо інформованості Заходу?

— Є дві гіпотези. Перша — Захід знає, що робить. Наприклад, він спрямовує або розпалює релігійну ворожнечу в екс-СФРЮ. Друга — Захід дійсно не розуміє, що діється в Боснії. Але як на мене, остання гіпотеза наївна. Захід не може не мати каналів отримання правдивої інформації.

— Чи не здається вам, що в Боснії зіткнулися інтереси Європи та США!

— Можливо. Деякі оглядачі вважають, що США підтримують утворення мусульманської держави на Балканах, в Європі, щоби завадити її об'єднанню й перетворенню на значну економічну силу, серйозного конкурента. Не думаю, що війна в Боснії скоро закінчиться.

— Коли ж репортерська стежина заведе вас в Україну!

— Скоро. Хочу показати, як іде передвиборча боротьба в Україні, хто є хто. Маю бажання відвідати західні та східні області — скажімо, Львів і Донецьк. Якщо вдасться, побувати на ракетній базі. Хотіла б з'ясувати, наскільки загрозливими для світу є українсько-російські протиріччя. Відверто кажучи, ми дуже мало знаємо про Україну, хоча у вас і проживає найбільша болгарська діаспора. Все Росія, Росія... Одне слово, готуюся.

Інтерв'ю взяв Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Розробити стратегію роззброєння

на цей рік і на віддаленішу перспективу закликав Бутрос Галі консультативну раду з питань роззброєння Організації Об'єднаних Націй. У женевському Палаці націй він провів надзвичайну зустріч з членами ради.

У зверненні до учасників наради Бутрос Галі підкреслив, що загальне дотримування Договору про нерозповсюдження ядерної зброї має стати головною метою всіх держав. Генеральний секретар ООН попередив держави, які прагнуть придбати ядерну зброю, що «в їхніх інтересах дотримуватись Договору».

Балтійський батальйон миру

вирішили створити Литва, Латвія і Естонія. Керівники прибалтійських держав прагнуть, щоб це збройне формування входило до складу миротворчих військ ООН.

До батальйону буде зараховано 650 добровольців з трьох країн, керуватиме ними литовський офіцер, а заступником буде — латвійський.

Хто не вчиться на чужих

Це не злостива демагогія, а безрадісний факт: за роки незалежності життя в Україні погіршилося. Споконвічне філософське питання: «Як жити?» — для багатьох співвітчизників трансформувалось у розпачливе: «Як вижити?»

Два роки тому Україні дісталася у спадщину суцільна всебічна криза. Разом із незалежністю український народ отримав можливість влаштувати життя за власним розсудом. Як була використана ця можливість?

На географічних картах немає вже два роки Радянського Союзу, а все ще маємо не економіку України, а частину радянської економічної системи. Виробництво орієнтоване не на ресурси і потреби України, а на виготовлення непотрібної нам продукції із сировини та комплектуючих, яких в Україні немає. Тому без докорінної структурної перебудови економіки України, у відповідності до її ресурсів та потреб, не буде ні нормального життя для людини, ні повноцінної незалежності для держави. Та однієї структурної перебудови замало. Необхідно зупинити верстат, що друкує купони.

Пригадується весела комедія «Весілля в Малинівці» і колоритний фінансист Попандопуло. Не скнара: грошима власного виготовлення розплачувався щедро, примовляючи: «Бери. Я собі ще намалюю». Скидається на те, що емісійна політика Національного банку грунтується на тих самих засадах.

Якщо безвідповідальна емісія знецінює карбованець, то торгівля за ВКВ робить його взагалі зайвим. Доки українські гроші не стануть єдиним законним платіжним засобом в Україні, розмови про стабілізацію фінансів залишатимуться лише маскуванням антиукраїнської фінансової політики. Не пропоную поновити залізну завісу та ксенофобію: обмін валют — невід'ємний атрибут нормальної економіки, але що означають магазини, розташовані в Україні, де українські гроші не приймають?

Гармонійно вписується у сучасну фінансову політику і фіксація курсу долара, здійснена Нацбанком. Взагалі, встановлення фіксованого курсу обміну грошей — явище нормальне. Наприклад, у Польщі це є однією з найважливіших складових блискучого плану стабілізації Бальцеровича. Не має принципового значення і те, який саме курс встановлюється. Якщо це курс обміну (вільних купівлі і продажу), а не курс конфіскації. Як іще назвати примусове вилучення у підприємств половини валютної виручки? А щоб вони не могли компенсувати збитки, продавши решту валюти через біржу, заборонили і торги на валютній біржі.

Грошам в Україні не щастить: ані чужим, ані власним. І експерти, і представники усіх гілок влади стільки говорили про те, що нові гроші вже друкуються, а то й надруковані, що грошова реформа стала невідворотною. Рівень її очікування і в Україні, і за її межами такий, що з суто психологічної точки зору вже неможливо стабілізувати сучасний карбованець. Бо як стабілізувати грошову одиницю, що абсолютно втратила довіру, і її заміну очікують з дня на день?

Оптимальним уявляється введення гривні в обіг паралельно з карбованцем, з його наступним поступовим витискуванням. Можливо, інші варіанти видадуться кращими. Але продовжувати гру у фантики? Вибачайте.

Проста заміна одних папірців іншими користі не принесе. Належний ефект спричинять лише скоординовані грошова та банківська реформи в контексті реформи загальноекономічної. Потрібна дворівнева банківська інфраструктура, вищий рівень якої становитиме Нацбанк, а другий — розгалужена мережа мобільних, незалежних, здебільшого приватних, комерційних банків.

Гривня має одразу вводитися в обіг як вільно конвертована, в межах України, валюта. Утворення стабілізаційного фонду у ВКВ для підтримки її обмінного курсу — завдання посильне, якщо надати йому першочергового пріоритету.

Але стабілізаційний фонд швидко вичерпається, якщо гривня не матиме достатнього товарного забезпечення. Доки не розкрутиться маховик ринкової економіки, її реальним товарним покриттям можуть бути, головним чином, нерухомість та земельні ділянки. Годі лякатися: приватизовані ділянки нікуди не подінуться з української землі, зате використовуватимуться ефективніше. У тому числі і тими, хто об'єднається для спільного господарювання.

Наша держава не бідна, а дуже багата. Це люди в Україні бідні. Державі належить понад 90 відсотків майна: земля і надра, заводи і магазини — практично вся Україна. Це колосальне багатство не продається і не купується (принаймні легально), а штучно вилучене з товарного обігу і не є товаром.

Коли товару для продажу обмаль, ціни злітають, розвивається інфляція, гроші стрімко знецінюються, їх невигідно інвестувати у довгострокові перспективні проекти, такі необхідні для створення нових та переустаткування вже наявних підприємств, структурної перебудови, загалом для розвитку виробництва. У підсумку кошти спрямовуються чи то у торгівлю, де вони швидко обертаються, чи то за кордон, де умови для підприємництва незрівнянно сприятливіші, а в Україні інфляція, обтяжена спадом виробництва, переростає у стагфляцію.

За даних умов приватизація є найбільш антимонопольний чинник. А саме державний монополізм дає можливість безсоромно і безкарно накручувати ціни. Домінування держсектора у виробництві товарів народного споживання і в торгівлі означає жорстку альтернативу: цінова вакханалія, яку маємо нині, або низькі ціни за поступово, але неухильно, вимивання товарів з легальної торгівлі, що мали раніше.

Приватновласницьке виробництво і торгівля забезпечують товарний достаток і соціально прийнятні ціни, одержавлені — або космічні ціни на найприземленіші товари, або відсутні низькі ціни на товари.

Понад дві тисячі років тому у трактаті «Про обов'язки» Цицерон писав як про давно відоме: «Головне — щоб усі користувалися суспільною власністю як суспільною, а приватною — як своєю». Спливли тисячоліття. Сучасні чиновники звикли розпоряджатися суспільним майном «від імені і за дорученням народу» абсолютно безконтрольно. А якщо врахувати, що в їх розпорядженні земельні ділянки, житловий і нежитловий фонди, безліч іншого майна, то зрозуміло, що золота жила — це ніщо у порівнянні з жилою чиновницькою. Разом з незліченними квотами, ліцензіями, лімітами величезна державна власність становить фундамент хабарництва та корупції. Чи не тому тіньовий ринок дозволів — єдиний ринок, який стабільно розвивається і процвітає в Україні.

Приватизація перекине з тіньового ринку до ринку легального величезні товарні маси. Кращих ліків сьогодні не маємо ні від інфляції, ні від корупції.

Україна ще не демократична, але вже й не тоталітарна. Люди можуть говорити, мітингувати, страйкувати. Працівники державного сектора отримали можливість тиснути вимогами, загалом зрозумілими, але нереалістичними. Вважають, що держава, варто їй лише захотіти, може задовольнити усіх і у всьому.

Схожі проблеми існують у Франції, в Італії, в інших країнах. Це яскраво засвідчує, що ринкова економіка, демократія і великий державний сектор несумісні, адже виникає величезна спокуса домагатися поліпшення життєвого рівня не пропорційно до економічного розвитку, а шляхом позаекономічного тиску.

На Заході апогеєм були шахтарські страйки 70-х років у Великобританії, які значною мірою спричинили заміну лейбористського кабінету консервативним урядом М. Тетчер. Проблема була розв'язана радикально і ефективно: приватизація. В результаті у Великобританії значно підвищився життєвий рівень, в тому числі робітників, і зокрема шахтарів.

З аналогічних мотивів масову приватизацію провели у канадській провінції Британська Колумбія, Австралії, Новій Зеландії. Проводять приватизацію і Франція, і Німеччина, і Швеція, і Італія. І всі країни колишнього соціалістичного табору. І колишні республіки РСР. Крім України.

Наведені міркування приводять до висновку: масова приватизація спричинить великий корисний ефект як прямий, так і опосередкований. Це не данина моді і не заморська витівка,а необхідна передумова оздоровлення економіки. Тому ПДВУ виступає за негайне великомасштабне розгортання і малої приватизації, і великої.

Та однієї приватизації замало. Потрібні і нові конкурентспроможні підприємства. Тому приватизація має доповнюватись терміновим розвитком приватного підприємництва, передусім дрібного і середнього. Про кабальні, непосильні для законослухняних підприємців, податки вже набридло говорити, хоча підстав для цього не поменшало. Про те, що держава відбирає 50 відсотків валютної виручки за безцінь, сказано вище. Можна навести ще безліч конкретних проявів утиску підприємливості, та навіщо? Питання про те, створює держава умови для економічної ініціативи чи сковує її, захищає вона громадян від чиновницького та кримінального рекету чи потурає йому, мають вигляд риторичних.

Тим часом, за наших нестатків створення максимально сприятливих умов для ділової активності населення — це питання виживання. Де тільки можливо, мали б висіти роз'яснення, як розпочати і вести власний бізнес, а для адміністрацій допомога підприємцям-початківцям мала б стати найголовнішим завданням.

Головна мета приватного підприємця — визиск, прибуток. А держава має іншу шкалу пріоритетів. Державний підприємець — це державний службовець, а не підприємець: керується він насамперед державними і кар'єрними, а не власне економічними міркуваннями. Приватне підприємництво набагато ефективніше, аніж державне. Це підтверджується усім історичним досвідом і наочно засвідчується життєвим рівнем людей у країнах вільного світу.

Після падіння «залізної завіси» не знає цього лише той, хто дуже хоче не знати. Соціал-демократичні партії, прийшовши до влади, традиційно проводили націоналізацію (тому і з'явився на Заході значний державний сектор), переконалися у шкідливості цього і переглянули свої програмні настанови. Нині вони виступають за надійний соціальний захист населення в межах приватновласницької економіки.

Багатії є не тільки в Америці, вони є скрізь, де обертаються гроші. Були вони за ортодоксального соціалізму Сталіна, за розвиненого соціалізму Брежнєва, є й зараз, коли соціалізм агонізує. Але тільки ринкова економіка формує широкий клас власників, третій клас. У розвинених країнах він уже становить більшість населення. А належать до нього підприємці та фермери, вчителі та лікарі, вчені та кваліфіковані робітники.

Достаток не сиплеться з неба, наче манна небесна, а середній клас не з'являється з нічого, за помахом чарівної палички. Вони формуються поступово у процесі копіткої наполегливої праці. І європейці, американці не завжди жили так, як живуть сьогодні. І не всі держави з ринковою економікою вже процвітають. Ідеалу немає, але є пристойні зразки, а отже, і стимули. Життєвий рівень у країнах, які поєднали ринкову економіку з багатопартійним парламентаризмом, набагато кращий за будь-яку іншу знану людством реальність.

Товарний достаток, численний середній клас, продукти приватновласницької економіки — запорука стабільності суспільства, його динамічного гармонійного розвитку.

Брак енергоносіїв, сировини, неврегульованість зовнішньоекономічних відносин, насамперед з Росією, — все це має місце. Та яка їх питома вага у порівнянні з тим, що [illegible], вода, інші цінні ресурси в[illegible]чаються безконтрольно, а енергомісткість продукції в Україні значно перевищує аналогічний показник для Франції, Німеччини, Данії.

Розмови про те, що зовнішні чинники є головною причиною наших нестатків, — пустопорожня балаканина, підміна кардинальних проблем економічного розвитку другорядними, спроба уникнути відповідальності за власну неспроможність.

Не бідна наша держава майном, не обійдена наша країна кліматом, а земля — родючими грунтами та іншими багатствами. Бідна ресурсами не Україна, бідні Ісландія — вулканіч-

До уваги учасників лотереї «Голосу України» «Передплата-94»

Відбувся розіграш лотереї нашої газети. У ньому взяло участь близько 45 тисяч передплатників. Публікуємо список щасливців і порядок одержання виграшу.

Палієнко А. В. (Дніпропетровська обл. Павлоград) — 5 млн крб.

Рожок В. М. (Житомирська обл. Овруцький р-н, с. Черевки) — 3 млн крб.

Касанюк В. І. (Запорізька обл., Енергодар) — 2 млн крб.

Черненко Ю. О. (Луганська обл., Вохрушево) — 1 млн крб.

Чаплик І. М. (Вінницька обл., Могилів-Подільський) — 1 млн крб.

Шкиль П. І. (Полтавська обл., Хорольський р-н с. Мусіївка) — 1 млн крб.

Василенко В. І. (Сумська обл., Кролевецький р-н с. Обтово) — 1 млн крб.

Городничев Г. М. (Севастополь. Крим) — 1 млн крб.

Скробака В. О. (Волинська обл. Нововолинськ) — 1 млн крб.

Борисенко Г. І. (Київ) — 1 млн крб.

Лавренчук В. І. (Житомирська обл. Дзержин-

революціях — отримує свої

ний острів, що продувається всіма вітрами, де прибуток на душу населення трохи більший, ніж у США; Данія — країна на піщаних дюнах, народ якої почувається настільки впевнено, що лише з другої спроби його населення умовили ухвалити Маастріхтські угоди; Японія, яка теж не бідує.

Тож і незрозуміло, чому дивуватися: тому, що живемо погано, чи тому, що взагалі живемо? А живемо погано тому, що державне керівництво проводить погану політику, яка стимулює людей не працювати, а випрохувати, вимагати, красти. Чому ж така політика?

Звичайно, мають місце і дилетантизм та некомпетентність. І традиційне вимивання кадрового потенціалу до Москви, і відсутність досвіду управління державою, а не провінцією, і радянська фахова підготовка. Зрештою, «радянський економіст» і Економіст не одне й те саме, і ще питання, який досвід серед керівництва переважає: досвід управління чи досвід розвалу.

Та попри всі складнощі, правляча еліта проводить саме ту політику, яку хоче. Україною керують не немовлята, а розумні люди, які свідомо приймають рішення і свідомо йдуть на їх очевидні, легко прогнозовані наслідки.

Не треба ні відкривати Америки, ні винаходити велосипеда, ні відшуковувати неіснуючу ідеальну програму безболісного переходу одразу до економічного рівня Швеції або Греції. Базові складові сучасної ринкової економіки, які у головних параметрах спільні і для Японії, і для ЄЕС, і для США, добре відомі. Схеми пришвидшеного розвитку країн третього світу та переорієнтації соціалістичної економіки на ринкову — теж. І не тільки відомі, а й відпрацьовані, і продовжують удосконалюватись і в Європі, і в Азії, і в Росії. Проблеми виникають, але загальний успіх такої політики вже очевидний. Там, де вона проводиться.

А в Україні прийняті півтора року тому закони про велику та малу приватизацію ще не діяні; державні програми приватизації на 1992 та 1993 роки свідомо зірвано. Так само, як і декрет Кабінету міністрів про приватизацію присадибних та дачних ділянок протягом 1993 року.

Верхи не знають? Не можуть? Не хочуть! Господарство без господарів, власність без власників дають змогу їм безконтрольно поєднувати можливості хазяїна з безтурботністю найманця. Так жити можна — так жити хочеться довіку.

Але не вийде. Приватизація невідворотна: життя й економічна доцільність своє візьмуть. Усі це розуміють. І підготовка до масштабної приватизації ведеться. Причому дуже своєрідно. Корпоратизація та розукрупнення великих підприємств, санація, комерціалізація, інші неминучі підготовчі заходи йдуть надто повільно, а почасти тільки імітуються. Зате повним ходом тривають метушлива зміна вивісок, утворення в держсекторі псевдоринкових структур, малих підприємств, що паразитують на державній власності.

З одного боку, це способи перекачування суспільних коштів, а то й майна, у приватні кишені, а з другого — захват зручних стартових позицій, котрі після проголошення масової приватизації мають автоматично призвести до пільгового переходу кращих об'єктів у руки привілейованих претендентів.

За втілюваним сценарієм, формально масова приватизація буде започаткована тоді, коли фактична приватизація висококорентабельних об'єктів буде закінчена. Ласих шматочків чимало, і прибирають до рук їх не одночасно. Час виграється — приватизація відтягується. Лев готується до стрибка.

Тих, хто хоче вчитися, історія вчить: якщо народ вважає, що майно розподіляється несправедливо,.. очікуй лиха. В 1861 році російський імператор пожалував селянам волю без землі. Наслідки відомі.

Якщо нині більшість населення усунути від реальної участі у приватизації, якщо кожний не отримає справедливу частку загальної народної (не урядової!) власності, ніхто із власників не зможе почуватися і господарювати спокійно. Воля без майна — це міна уповільненої дії і під процес приватизації, і під економічне майбутнє країни. Привид комунізму бродитиме по Україні. Хто не вчиться на чужих революціях — отримує свої.

Тому найкращим із можливих варіантів приватизації є той, який найсправедливіший. Таким є безоплатний розподіл значної (не менше половини) частини власності серед усіх співвласників, усіх громадян України. Стверджують, що такий підхід насильницький, що це колективізація навпаки. Зауваження слушне. Колективізація була пограбуванням. Народна приватизація була б поверненням награбованого. Звісно, колективізація навпаки.

Сьогодні такий підхід застосовується лише частково і загалом незадовільно. І сума приватизаційного рахунку (1 мільйон 50 тисяч карбованців) явно недостатня, і перелік об'єктів куций, а найцікавіших немає взагалі. І роз'яснення серед населення ведеться вкрай незадовільно. Варто запозичити російський, а ще краще чеський досвід, як у частині популяризації та пропаганди ваучерів, так і в наявності широкої гласної пропозиції щодо їх використання.

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

Жителі України страждають не від ринкових реформ, а від їх відсутності. Мало того, що ринкові реформи не проводяться, так вони ще систематично дискредитуються. Частково регульовані, а частково монопольні ціни обізвали «вільними», розкрадання майна — «приватизацією», масовану злочинність — «підприємливістю», а все це разом «ринковою реформою». Таким чином, у людей збуджують лють та ненависть і до ринку, і до реформ, і до реформаторів.

Натомість пропагується введення надзвичайного стану в економіці, створення відповідних комісій, комітетів і чого там іще. Ні вводити, ні формувати нічого не треба. Економіку надзвичайного стану вже маємо понад сімдесят років. Як і її адептів при владі. Україна потребує протилежного: звичайного економічного стану, звичайного компетентного уряду, сформованого звичайним політично відповідальним парламентом.

Звідси випливає ключовий аспект перетворень — аспект політичний. Економічна реформа — функція влади. Сподіватися, що її здійснить консиліум професорів-економістів, означає втішатися ілюзіями. Якщо політична влада (парламентська більшість і Президент) зацікавлена у реформах і визначає їх загальний напрям, то фахівцям доручається опрацювати відповідні програми і законопроекти, а адміністраторам — втілювати їх у життя.

Колективізацію здійснили не селяни і не експериментатори-економісти, а вожді більшовизму. Економічне чудо у післявоєнній Німеччині, здійснене під безпосереднім керівництвом міністра економіки Ерхарда, було попередньо санкціоноване окупаційною владою союзників і рішуче підтримувалось канцлером Аденауером та більшістю ХДС/ХСС у бундестазі. Злет 80-х років у США та Англії забезпечили політична воля Р.Рейгана, М.Тетчер та їхніх соратників.

Найважливішою передумовою реформ є обрання Парламенту реформ, Президента реформ, утворення Уряду реформ.

Чи можна їх обрати вже на наступних виборах? Можна. Випадково. Більшість у Верховній Раді, яка лише імітувала і дискредитувала ринкові реформи, потурбувалася, щоб і наступна ВР була такою ж. А для цього вона залишила старий виборчий закон, дещо його погіршивши. Вибори проводитимуться на позапартійній основі, а це означає, що виборці обиратимуть депутатів, та не політичну лінію, політиків, та не політику.

У сучасних демократіях застосовується кілька різновидів виборчого законодавства. Але всі вони орієнтовані на утворення парламенту, депутати якого розподіляються за партійними фракціями. Партія більшості утворює уряд і разом з ним відповідає за обраний курс. Мандатами на майбутніх виборах. Оцінюючи передвиборчі програми партій і зіставляючи їх із минулою діяльністю, виборці отримують чіткі орієнтири для голосування.

Цього немає і не може бути на позапартійних виборах, коли кандидати не репрезентують ніякої організованої політичної сили та традиції. Політичні зв'язки та справжні наміри «незалежних» кандидатів дуже часто приховуються і проявляються вже у Верховній Раді.

Багатопартійні вибори — це спосіб формування дієздатного, структурованого, відповідального парламенту, позапартійні — спосіб формування політично анонімної, безвідповідальної Верховної Ради.

Успіх приходить не одразу. Західні країни досягли процвітання після того, як поєднали ринкову економіку з багатопартійною демократією. Аналогічно розвиваються процеси і в країнах, де ще недавно панувала диктатура: Іспанія, Португалія, Чилі, Південна Корея...

І не випадково, що ВР, яка своїм економічним пріоритетом обрала гальмування ринкової реформи, політичним пріоритетом обрала гальмування багатопартійності. Сподіватися, що ВР будь-якого скликання, обрана таким чином, поліпшить життя, — наївно. Доки прихильники економічної і політичної демократії залишатимуться розпорошеними, неорганізованими, партія влади під акомпанемент нестримної демагогії гнутиме свою лінію.

Зрештою, блокування і економічної і політичної реформи можливе лише через слабкість їх прихильників. Єдиний спосіб примусити рахуватися із собою — стати сильними, єдиний шлях до цього — об'єднуватися. Клуби за інтересами — це чудово, але замало. Клуби виборців — це чудово, але ненадовго. Необхідні постійні впливові політичні об'єднання громадян — партії. Не чекайте милостині зверху — не дочекаєтесь. Об'єднуйтесь.

Володимир ФІЛЕНКО,
народний депутат України, голова президії Партії демократичного відродження України.

ський р-н, с. Печанівка) — 1 млн крб.

Бобраков С. І. (Донецька обл. Артемово) — 1 млн крб.

Шевченко В. П. (Одеська обл. Ширяєвська с/р Володимирівка) — 1 млн крб.

Грицай Т. Г. (Суми) — 1 млн крб.

Лобко Б. П. (Київ) — 1 млн крб.

Прогнімак М. П. (Полтавська обл. Карлівський р-н Поселення Ланна) — 1 млн крб.

Чорногуз Т. О. (Чернівецька обл. Вижницький р-н смт. Берегомет) — 1 млн крб.

Нотич М. С. (Миколаївська обл. Первомайський р-н с. Лиса Гора) — 1 млн крб.

Кошан Д. Д. (Закарпатська обл. Рахів) — телевізор

Гончар А. М. (Черкаська обл. Лисянський р-н с. Кам'яний Брід) — кавомолка

Гончар Н. Д. (Дніпропетровська обл. Дніпродзержинськ) — самовар

Кесель А. Г. (Дніпропетровськ) — пилосос

Дубик І. І. (Черкаси) — електродзвінок

Конько М. Ф. (Запорізька обл. Куйбишевський р-н с. Благовіщенка) — міксер

Волкова Є. В. (Кіровоградська обл. Олександрія) — міксер

Гурчик С. Д. (Донецька обл. Білозірка) — фен

Пличко М. А. (Житомирська обл. Новоград-Волинський) — фен

Лавренко С. В. (Кіровоградська обл. Олександрія) — електропіч

Музиченко М. М. (Чернігівська обл. Носівський р-н с. Мрин) — путівка до Яремчі чи Трускавця (на вибір)

Зубаха Н. Б. (Кіровоградська обл. Знаменка) — путівка до Яремчі чи Трускавця (на вибір)

Усі грошові виграші надсилатимуться поштовим переказом. Ті щасливчики, хто не надіслав до редакції ксерокопію або завірену у своєму поштовому відділенні копію передплатної квитанції, мають це зробити протягом двох тижнів з дня публікації підсумків розіграшу лотереї.

Речі можуть бути одержані безпосередньо в редакції або вислані накладною оплатою. Путівки при посередництві редакції можна отримати у фірмі «Київтур». Тим, хто звертатиметься у редакцію, треба мати при собі передплатну квитанцію і паспорт.

Колонка власкора

У «Смольному» все спокійно....

Суперечки навколо недобудованого колоса — приміщення колишнього обкому КПУ, що височіє посеред Черкас, стихли. Громадськість обмізковує соломонове, чи то пак ястребівське, рішення: «з метою створення умов для роботи державних фінансово-контролюючих органів» передати адмінбудинок на баланс управління капітального будівництва — фінансовому управлінню.
Всеукраїнське братство «Тарасові джерела» пропонувало створити у колишньому «Смольному» культурно-інформаційний центр — Всесвітню українську світлицю. Кошти на добудову приміщення братчики планували використати не державні, а власні. Однак представник Президента К. Ястреб, заручившись підтримкою у Мінфіні, розпорядився по-своєму. Його підтримали депутати обласної Ради, скасувавши своє попереднє рішення про розміщення у новобудові діагностичного центру.
Отже, тепер справа за «малим» — де держава візьме кошти на завершення будівництва? Знову, як КПУ, відриватиме їх від малоімущих?

З початківців — у бізнесмени

Більше п'ятдесяти слухачів семінару «Кваліфікація підприємців-початківців» успішно склали іспити й одержали від навчально-економічного підприємства «Оріент» та німецької фірми «Харальд Бремер-Партнер» — організаторів навчання — сертифікати міжнародного зразка. По завершенні семінару його викладачі, фахівці-економісти з ФРН, заявили, що їхня праця в Україні — то благодійна акція Федерального міністерства економіки ФРН, і вони й надалі подаватимуть допомогу українським колегам у підготовці нового покоління ділових людей.

«Академік Артеменко»

Це назва нового надзвичайно перспективного сорту чорної смородини, виведеного науковцями відомого Млїівського інституту садівництва. Новою селекційною роботою мліївці вшанували добру пам'ять колишнього директора НДІ, академіка, народного депутата України, просто чудової людини Миколи Михайловича Артеменка.

До Москви, рихтувати «Білий дім»

Група черкаських будівельників, зваживши свої невеликі шанси знайти пристойну роботу вдома, рушила до столиці північних сусідів. Найкращих майстрів своєї справи запросили там на реконструкцію «Білого дому». Що ж, це вже, мабуть, історично так склалося, що ні побудувати, ні полатати свої столиці без наших рук там не в змозі.

Буде по шапці

Ім'я голови колгоспу з села Телепиного Кам'янського району Івана Богуна відоме не лише в області, а й, скажімо, у Канаді. Це він, кмітливий і підприємливий, витяг з дна річки замулений канадський танк періоду другої світової війни, передав його до Монреаля і мав з того для колгоспу добрий гешефт. А нині Іван Богун узявся за вирощування норок. Вже майже 200 голів відгодовується на звірофермі. Незабаром у господарстві відкриється цех з пошиття шапок. Який з того буде капітал — покаже час. Однак телепинці певні: їхній голова не прогадає.

Імені Василя Симоненка

Черкаська обласна держадміністрація оголосила про заснування щорічної обласної літературно-публіцистичної премії «Берег надії» імені Василя Симоненка. Присуджуватиметься вона поетам, письменникам, журналістам за талановиті твори. Перші премії буде вручено 8 січня 1995 року — в день 60-річчя з дня народження Василя Симоненка. У зв'язку з цією подією газета «Молодь Черкащини», де працював поет, висловила подив, чому саме влада, з якою молодий геній ніколи не був у злагоді, як і вона з ним, узялася раптом за його вшанування? Втім, крім критики, «молодіжна» більш нічого не запропонувала.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Що сказав би поет про кооперацію сьогодні?

У споживчої кооперації України — пора звітів і виборів. Уже завершилися збори на всіх сорока тисячах кооперативних дільниць та уповноважених споживчих товариств, відбулися конференції у райспоживспілках, розпочинаються з'їзди в облспоживспілках. Вони вже відбулися у Кримспоживспілці та Дніпропетровській облспоживспілці. Про хід звітно-виборної кампанії ми попросили розповісти голову правління Української спілки споживчих товариств народного депутата України С. БАБЕНКА.

— Станіславе Григоровичу, мабуть, критичних стріл у бік споживчої кооперації випущено чимало. Адже на очах з сільських крамниць зникають товари першої потреби. Чи відзначаються такою ж критичністю збори кооператорів?

— Хоч дивно, люди з розумінням ставляться до проблем споживчої кооперації. Саме до проблем, а не до недоліків. Адже криза, яка охопила країну, не обминула і таку багатогалузеву систему, як споживча кооперація. Але на село ми возимо щодня 5—6 тисяч тонн хліба, понад 400 тонн м'яса і ковбасних виробів, 600 тонн кондитерських виробів, не відчувають селяни і перебоїв з плодоовочевими консервами.

А хіба кооператори винні в тому, що з магазинів щезли крупи, олія, мило, мийні засоби, робочий одяг і навіть сірники? Цей перелік можу продовжити.

Коли хочете, то назву адреси, де кооперативним організаціям доводиться звозити мізерні залишки товарів з двох—трьох магазинів до одного, а людей відправляти у відпустки за власний рахунок. Скажу відверто: ситуація на сільському споживчому ринку стає катастрофічною і наближається до критичної межі.

А власні прорахунки ми бачимо. На зборах висловлено серйозні претензії до якості хлібобулочних і ковбасних виробів, мляві закупівлі лишків сільгосппродуктів у населення, недостатньої демократизації споживчої кооперації, наголошували на активному захисті своїх соціальних та економічних інтересів. Не варто, мабуть, казати, що всі зауваження ми врахуємо, а ті питання, які потребують нагального розв'язання, візьмемо під контроль.

— Певне, ви вже почали працювати над звітною доповіддю перед з'їздом. Що найбільше вас турбує, що пройде червоною ниткою у ньому?

— Звичайно, наші внутрішні проблеми, на яких, мабуть, до завершення звітів і виборів зупинятися не варто. Їх треба узагальнити, обміркувати шляхи розв'язання.

А нині нагальна проблема: відсутність кредитних ресурсів. Без них вижити неможливо. За потреби у десять — дванадцять трильйонів карбованців від банку «Україна» одержано лише трильйон. Що це за сума на 22 мільйони населення, обслуговуване споживчою кооперацією? Давайте рахувати: це аж 45 купонів на одну людину, торгівлю, заготівлі, виробництво. А скільки тепер коштують сірники?

— Я бачив по 257 карбованців...

— Ось бачите, цього кредиту навіть на сірники не вистачить. Чому уряд цього не розуміє? Адже селян, крім нас, більше ніхто не обслуговує. То що, кинути отого трудівника, який годує країну, напризволяще?

— А власні оборотні кошти?

— Їх також катастрофічно не вистачає. **Бо зруйнована кредитно-фінансова система та гіперінфляція їх знецінюють. Ще півтора року тому частка наших оборотних коштів становила 38 відсотків, а нині — лише 10. Збільшити їх за рахунок прибутку неможливо, бо рівень інфляції його значно перевищує.**

Погляньте-но, як падав роздрібний товарооборот: у січні — серпні в порівняльних цінах на 22 відсотки, а після того, як у вересні припинилося кредитування, — вже на 42, у жовтні — на 58. Ми не можемо викупити у виробників навіть ті товари, які вже є...

— Станіславе Григоровичу, ви намалювали жахливу картину. А чи знає уряд про становище у системі коопспілки? Які шляхи його виправлення ви бачите?

— Правління Укоопспілки постійно інформує Кабінет міністрів про становище. Треба сказати, що частину з найболючіших проблем розв'язано. Та ми маємо підстави розраховувати на більш вагому підтримку системи, що, до речі, передбачено Законом «Про споживчу кооперацію». Чому? У нас тільки 9 мільйонів пайовиків, а обслуговуємо 22 мільйони мешканців селищ і райцентрів. Тобто, по суті, виконуємо соціальне державне замовлення. Тому неодноразово порушували перед керівництвом, Кабінетом міністрів, Мінекономіки та Держкомресурсів питання про введення до складу держзамовлення і централізованого розподілу життєво потрібних для селян товарів. Наше прохання частково враховано.

— Що це означає?

— Частково? А те, що до цього переліку не потрапили такі важливі для селян товари, як цемент, шифер, скло віконне, м'яка покрівля, електролампи, молочний інвентар. Як без цього обійтися селу?

Ми також неодноразово порушували питання про звільнення споживчої кооперації від оподаткування, надання пільгових кредитів, здійснення індексації оборотних коштів. Адже у Болгарії, Італії та деяких інших країнах кооперація зовсім звільнено від податків, вона має всебічну підтримку з боку держави. У нас же — жодної реакції.

— І все ж вона, кооперація, крутиться! За рахунок чого?

— Не за рахунок, а завдяки. Завдяки кадрам, які ми цілком зберегли. Скажу відверто: випадкових людей у нас немає. Вони просто не приживаються у системі, де треба працювати і вдень, і вночі. Звичайно, ви можете навести приклади: там хтось обважили або обрахували, приховали дефіцитний товар. І це є. Від таких людей ми рішуче позбавляємося, бо тенденції в кооперації інші.

І ще одне — ми зберегли цілість і єдність спілки. Не дали її розграбувати, хоча можу навести багато прикладів, коли з країни вивозять товарних ресурсів на мільярди доларів, а повертаються в Україну лічені мільйони.

Не можу скаржитися і на брак уваги до кооперації з боку Верховної Ради. Я вдячний своїм колегам-депутатам за те, що вони прийняли Закон «Про споживчу кооперацію», який став основою у нашій роботі, визнав права пайовиків і недоторканність кооперативної власності. Завдяки цьому зменшилися спроби розтягування власності споживчої кооперації.

Але ми розуміємо складність і актуальність питань власності, працюємо над ними і подамо пропозиції XVI з'їзду споживчої кооперації України.

До речі, недавно відкрили власний банк, створили власну газету «Вісті», яка має 70-тисячний тираж. Продовжуємо підтримувати 2 інститути, 25 технікумів, що входять до спілки. У нас власні бази відпочинку.

Не буду приховувати, є в нашій системі 138 підприємств, які мають збитки у 3,7 мільярда карбованців. Зокрема, в Донецькій облспоживспілці — на мільярд, Волинській, Івано-Франківській, Рівненській — на 400—500 мільйонів. Та є і такі, що показують: навіть за складних часів можна працювати без збитків. Маю на увазі Дніпропетровську, Запорізьку, Київську, Кіровоградську, Львівську, Хмельницьку, Черкаську облспоживспілки.

— Станіславе Григоровичу, мабуть, пайовики, відчувши, що їхні права і власність надійно захищені законом, тепер без ризику можуть робити більш солідні внески?

— Але з ними треба працювати: роз'яснювати їхні права, переконувати у тому, що дає збільшення пайового фонду тієї чи тієї спілки. Добре це роблять у Миколаївській області, де пайовий внесок лише цього року зріс зі 110 до 2100 карбованців. Тепер пайовий фонд там збільшився у 20 разів. Таке ж зростання фонду — в Запорізькій області. А от у Волинській, Закарпатській, Кіровоградській, Чернівецькій і особливо у Черкаській областях пайовий внесок не досяг і ста карбованців.

До речі, це питання — під особливим контролем правління, бо нам треба домогтися, щоб пайовий фонд ефективно працював і на кооперацію, і на пайовика. Коли хочете, то це — один з головних принципів діяльності кооперації: чим більше пай, тим більше у нас грошей, на які ми можемо купити більше товарів, продати їх за ціною нижчою, ніж у окремого власника.

— Свого часу Маяковський присвятив кооперації один приємний рядок. Що він сказав би про неї сьогодні?

— Ой, не знаю. Не балують нас ні письменники, ні журналісти приємними словами...

Олександр БІЛИК.

Ще рік і — гаплик

На засіданні Тернопільської обласної державної адміністрації підбили підсумки осінньо-польових робіт і обговорили поточні проблеми в аграрному секторі. У виступах члени колегії, керівники відомств зазначали, що цього року сталося чимало позитивних змін порівняно з попереднім. Проте останнім часом з вини банків створилася кризова ситуація — замкнене коло неплатоспроможності і товаровиробників, і переробної галузі. Придушують високі процентні ставки й санкції за прострочку кредитів. А для того, щоб продати продукцію, як відомо селянинові треба її місяцями вирощувати. Президентські укази намагалися захистити селян, проте банки знехтували їх.

— Створюється враження,— сказав заступник глави облдержадміністрації Анатолій Крицький, — що хтось із верхніх ешелонів цілеспрямовано працює на розвал аграрного сектора. Зрештою, і сама держава не виконує власних зобов'язань. Область виконала держзамовлення з усіх дев'яти показників, а натомість отримали з держресурсів потрібні поставки лише на 20—50 відсотків.

На колегії наголошували, що внаслідок страйків шахтарів село зазнало чергового нищівного удару. Ладижинська та Бурштинська електростанції наполовину скоротили поставки електроенергії. У селах почали відключати ферми, що призвело до зменшення виробництва молока. На багатьох фермах позамерзали поросята, телята, інший молодняк. Завдані збитки обчислюються мільярдами.

Разом з тим на засіданні колегії йшла принципова розмова і про власні упущення. Знизилася виконавська дисципліна не лише на конкретних ділянках виробництва, а й у президентських структурах. Щодо цього заступник начальника облсільгосппроду Іван Головатий з болем сказав:

— Якщо ще рік ми так погаздуємо — гаплик. Тоді реально можна говорити про голод, яким нас не так давно лякали.

Члени колегії заслухали звіти голів колгоспів «Зоря», «Верещаки» Лановецького, «Єдність» Теребовлянського районів, з полів яких і досі не вивезено цукрові буряки. Колегія поставила вимогу перед правоохоронними органами розібратися за всіма фактами безгосподарності й притягти винних до відповідальності. Прокуратура Підволочиського району порушила кримінальну справу проти голови селянської спілки «Гнилицька» М. Підгурського.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Тернопіль.

Жарт номера

Форма приватизації: оренда з підкупом.

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ. Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Монологи

МИ Є́СТЬ НАРОД, ЯКОГО...

Ще як почув, що до нашого суверенітету потяглися руки загребущі, так серце враз збгалося в грудку і стало твердим, немов кремінь. Ну я їм! Ну ми їм!! — запульсувало в скронях. Але ж як?! — напружено мізкую.— Онде у сусіда які кулацюги... І стало мені так кисло, так кепсько, просто самий тобі жах! Але водночас пекучою лавою вивергнулася непоборна рішучість діяти, а всесвіт наповнився мелодією зі знайомими величними словами: «Ми єсть народ, якого правди сила...» І відтоді я мучився та страждав, шукаючи оту правди силу, доки не докумекав, що й до чого, про те й оповім.

Як кажуть, істина пізнається у зіставленні. То чим же ми гірші за інших? Земля у нас є? Є! Ще й яка землиця! Воля в нас є? Є! Молода воленька, а від того ще прекрасніша! А візьміть наших вождів. Що не слово в них — то художнє, пісенне. Слухати б та слухати... Але чому ж така скрута, панове?! Чому немає добробуту?! Чим же ми, козаки, й справді гірші за інших?! А тим, дорогі мої співвітчизники, у цьому й суть мого відкриття, що народ у нас не той, не швейцарський. От скажіть, Бога ради, чому, наприклад, у Швейцарії такий райський добробут? А тому, шановні добродії, що народ живе там такий. Докумекали? Британські традиції чому, гадаєте, надто живучі? Бо то їх англійський народ так ніжно береже.

Отож, найрозумніші, мабуть, уже докумекали: якби нашому достойному керівництву та ще й з народом поталанило, то все і в нас було б гаразд. А звідси єдино вірний висновок: аби нам, українцям, відродитися, треба в Україну пристойні народи на деякий час з усього світу запозичити. Питаєте як? А дуже просто — приєднати, скажімо, Закарпаття до Угорщини, Крим — до Туреччини, Полтавщину — до Швеції, Одесу — до Ізраїлю... Розумних комбінацій тут може бути безліч. І станемо ми тоді громадянами Сполучених Штатів України, народом Великої Держави з усіма відповідними економічними, історичними та культурними надбаннями.

От тоді б наша кулацюга стала придатною до дипломатичного вжитку. Подивився б я тоді на сусідів. Чи закортіло б їм оті крани перекривати?!

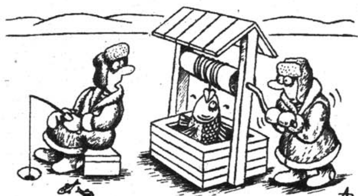
Юрій БОЛЬШАК.

Альтернативні думки

- Чим більше проблем, тим довше будемо оптимістами.
- Згорів на роботі. Від горілки.
- Для когось іти в ногу з життям означає добре плазувати.
- Від кожного по здібностях, кожному — по лантуху купонів.
- Якщо до болю хочеться їсти, не хвилюйтеся. Це означає, що ми ще існуємо.
- Поширений діагноз: відкритий перелом совісті.
- Чиновницький парадокс: чим нижче гнешся, тим вище ростеш по службі.
- Надію, що померла останньою, не було за що поховати.

Леонід КУЛІШ-ЗІНЬКІВ.

Рівненська область.

Мал.Володимира АДАМОВИЧА.

Херсон.

Потойбічне

ХИМЕРІЯ

Глухої ночі на узліссі між Пущею-Водицею й Горенкою відбулася конспіративна зустріч колишніх компартійців високого рангу.

Добиралися хто як міг. Одні дванадцятим трамваєм від площі Шевченка, інші двадцять другим автобусом до повороту на Вишгород і далі по компасу, решта через Святошин, а то й просто лісом.

Щоб не привертати до себе підвищеної уваги демократів, рухівців, лібералів й іншої зголоднілої народної маси, конспіратори спорядилися ніби на пікнік. Несли рюкзаки, чайники, казанки, які-не-які харчі, гітари, гармошки й балалайки. А навчений всіляким шпигунським премудрощам колишній майор КДБ пер на спині двовідерний самовар. І лише на місці помітив, що той електричний.

Заради повної підпільності учасники зустрічі називали одне одного вигаданими іменами й обов'язково додавали слово «пан».

— Увага,браття, увага! — постукав по кадебістському самовару головуючий пан «Бульба». — Для нашого повернення до влади настають сприятливі часи, а тому треба розробити програму дій. Хто бажає висловитись?

— Цілком згоден з паном «Бульбою», — звівся пан «Кочубей». — В Росії створена п'ята за рахунком Дума, а ліберал-демократи представляє усім відомий вам пан, котрий колись обіцяв, що зведе нашого гетьмана у Сибір або на Соловки, та й взагалі приєднає знову Україну до єдиної й неподільної.

— Правду каже! Вірно! — залунало звідусіль. — Треба написати листа цьому чоловікові!

— Панове, серед нас присутній представник московських лібералів пан «Голіцин», — відрекомендував конспіраторам людину в довгому капше пан «Бульба». — Надаю йому слово.

— Гаспада, — поправив пенсне й напіввійськового кашкета пан «Голіцин», — в случае чего смываемся по одному. Возможно придется атсгеливаться. Мой шеф лично пегедавал вам огтомный пгивет. Не дгейфите, Восток вам поможет!

— Аби ж він скоріше допоміг, бо вже всі заощадження проїв, — подав голос пан «Мазепа».

— Не падайте духом, — заспокоїв присутніх «Голіцин», — главное обещайте нагоду все, что он пгосит!

— Ура! Навіки разом! — Схвально загули присутні. ...Що тільки не скоїться зимової ночі!

Володимир ПРОХОРЕНКО.

Апокрифи «Куреня»

ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ ПІЛАТА

— Розіпни його! — ніжно прошепотіла дружина, цілуючи його в щоку, коли Пілат вранці йшов на службу. Прокуратор погладив її шовковисте волосся і жартівливо посварився пальцем.

— Ми ж домовлялися: дома про роботу — ні слова!

В автобусі було так тісно, що складалося враження, ніби розіп'яли саме його, Пілата, розмазавши по вікну кремезними спинами.

До кабінету Прокуратор ввійшов майже непоміченим, але рівно о дев'ятій почали розриватися телефони. На міські він принципово не реагував — знайомі, друзі будуть прохати, щоб розіп'яв... Але вже втретє дзвонив і той телефон, без дірочок з цифрами, але з слідами гербів багатьох кесарів, які мали нещастя вважати, що керують цією країною.

— Добрий день, Володарю! — нарешті зважився Пілат, але співрозмовник на цей раз не був схильний до жартів.

— Ну, ти його там розіп'яв? — рівний голос не віщував нічого доброго.

— Збираю матеріали.

— Ну-ну. Збирай... — і в трубці почало коротко попискувати «розіпни», «розіпни»...

Прокуратор скривився і підійшов до вікна кабінету. На площі знову почав збиратися натовп. Хтось, як і вчора, вже лежав на асфальті. Інші домальовували транспаранта, і хоча з вікна не було видно, що саме намагаються зобразити на гігантському шматі тканини місцеві активісти, Пілат уже міг проскандувати ще не написане гасло.

Він знову сів за стіл і почав гортати робочий календар, на кожній сторінці якого під першим номером червоним олівцем було аж удавлено: «РОЗІПНУТИ!!!» Вже тиждень його переслідували цим словом. Всі були — за!

Пілата все більше і більше дратувала наполегливість оточуючих.

— Демократія, тля... — він брудно вилаявся подумки і подивився на годинник. До обідньої перерви залишалося ще чимало часу, та й обідав після шаленого підвищення цін Прокуратор взятим з дому бутербродом...

— Тут батьки Варавви прийшли, — несміливо заглянула до кабінету секретарка.

— Я ж наказав нікого не приймати!!! — Пілат не хотів бачити ні старих, ні цю бандитську пику їхнього синка, який плювати хотів на амністію, за що билася вже другий тиждень вся демократична громадськість міста.

Про це сперечалися по телебаченню та в транспорті. За це збирали підписи і накладали на себе руки. Найметикуватіший швиденько склав куплети і, голячись, Пілат не менше десятка разів прослухав їх у ранковій гумористичній передачі. І досі вся щока в порізах.

На душі було бридко. За своє довге життя Пілат розпинав безліч разів, але ніколи це не викликало такої бурхливої реакції.

Чесно кажучи, йому було все одно, кого розіпнути. Що той, що інший міста не прикрашали, порядку не додавали, а мітинги з демонстраціями були неминучими при кожному рішенні. Правда, прихильники Варавви поводилися розкутіше, але що поробиш? Час такий!

Справа була зовсім в іншому.

Прокуратор піднявся і взяв з полиці офіційний примірник Біблії на фінському папері з водяними знаками.

Благоговійно розгорнувши Вічну Книгу на потрібній сторінці, він замислився...

Сергій ФЕДЬКО.

Курінінформ повідомляє

Що рік — нова партія!

Початок кожного нового року слюсар І.Фуртак знаменує тим, що пише заяву про вступ до нової політичної партії. Протягом усього свого життя він має намір побувати у всіх політичних партіях, рухах і громадських об'єднаннях.

Постійне визначення

Пенсіонер П.Чулюк спостеріг: якщо раніше наші державні керівники давали кожному рокові нове визначення, як-от: рік вирішальний, визначальний, завершальний, рік ефективності, рік якості, то нині, вже вчотре, державні керівники дають новому року одне й те ж визначення: він, нарешті, має стати зламним у нашій економіці.

Щедрість душі

Небачену щедрість душі і тіла виявили танцівниці стриптиз-шоу нічного бару «Дивіться тут, дивіться там».

У святковому концерті вони показали все, що можна було показати.

Повідомляв Віталій БУЛАВКО.

Пародія

Чиї кісточки?

... Я — груша.
Упаду дозріла і засмагла.
... щоб лиш в землю впали
зрілі кісточки.

Оксана Сенатович.
Із вірша «Груша».
Зб. «Обличчям до голуба».
В-во «Дніпро». 1990 р.

Дзвонарной, садок. Я — груша.
Я шукати мушу мужа,
нехай пошукам
тим грець:
міг би стати ним
чорнослив,
та його липила
з носом —
і коханнячку кінець.
Не знайшовши
мужа-мага,
Я, дозріла і засмагла,
стукну в тім'ячко
комусь —
переможно посміхнусь.
І як яблуку колись
не надякувавсь
Ньютон, —
вчений, груші помолись:
я відкрию твій закон.
Хоча гулю зробить
груша,
відкриття не ждіть,
віки.
Я поправку внести мушу:
не мої то кісточки!
Їх згубив без творчих
мук
Василько Гересим'юк:
Збірку він редагував
І помилку проморгав.

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до Закону Української РСР «Про захист прав споживачів» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 30, ст. 379), виклавши його в такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ

Про захист прав споживачів

Цей Закон регулює відносини між споживачами товарів (робіт, послуг) і виготівниками, виконавцями, продавцями в умовах різних форм власності, встановлює права споживачів та визначає механізм реалізації державного захисту їх прав.

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

споживач — громадянин, який придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити товари (роботи, послуги) для власних побутових потреб;

виготівник — підприємство, установа, організація або громадянин-підприємець, які виробляють товари для реалізації;

виконавець — підприємство, установа, організація або громадянин-підприємець, які виконують роботи або надають послуги;

продавець — підприємство, установа, організація або громадянин-підприємець, які реалізують товари за договором купівлі-продажу;

договір — усна чи письмова угода між споживачем і продавцем (виконавцем) про якість, терміни, ціну та інші умови, за якими здійснюються купівля-продаж, роботи та послуги. Письмова угода може оформлятися квитанцією, товарним чи касовим чеком або іншими документами;

недолік — окрема невідповідність товару (роботи, послуги) вимогам нормативних документів, умовам договорів або вимогам, що пред'являються до нього, а також інформації про товар (роботу, послугу), яка надана виготівником (виконавцем, продавцем);

істотний недолік — недолік, який робить неможливим чи недопустимим використання товару (роботи, послуги) відповідно до його цільового призначення або не може бути усунутий щодо цього споживача, або для його усунення необхідні великі затрати праці й часу, або він робить товар (роботу, послугу) іншим, ніж передбачено договором, або проявляється знову після його усунення.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство України про захист прав споживачів

Законодавство України про захист прав споживачів складається з цього Закону, інших актів законодавства, що видаються відповідно до нього.

Стаття 2. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що є в законодавстві України про захист прав споживачів, то на її території застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ II

ПРАВА СПОЖИВАЧІВ ТА ЇХ ЗАХИСТ

Стаття 3. Права споживачів

Споживачі, які перебувають на території України, під час придбання, замовлення або використання товарів (робіт, послуг) для задоволення своїх побутових потреб мають право на:

державний захист своїх прав;

гарантований рівень споживання;

належну якість товарів (робіт, послуг), торговельного та інших видів обслуговування;

безпеку товарів (робіт, послуг);

необхідну, доступну та достовірну інформацію про кількість, якість і асортимент товарів (робіт, послуг);

відшкодування збитків, завданих товарами (роботами, послугами) неналежної якості, а також шкоди, заподіяної небезпечними для життя і здоров'я людей товарами (роботами, послугами) у випадках, передбачених законодавством;

звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;

об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

Стаття 4. Державний захист прав споживачів

1. Держава забезпечує громадянам захист їх інтересів як споживачів, надає можливість вільного вибору товарів (робіт, послуг), одержання знань і кваліфікації, необхідних для прийняття самостійних рішень під час придбання та використання товарів (робіт, послуг) відповідно до їх потреб і гарантує придбання або одержання іншими законними способами товарів (робіт, послуг) в обсягах, що забезпечують рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності.

2. Державний захист прав громадян як споживачів здійснюють Ради народних депутатів, їх виконавчі та розпорядчі органи, Рада Міністрів Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, Державний комітет України у справах захисту прав споживачів і його органи у Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, Державний комітет України по стандартизації, метрології та сертифікації та його територіальні органи, органи і установи державного санітарного нагляду України, інші органи державної виконавчої влади, на які покладено контроль за якістю і безпекою товарів (робіт, послуг), призначених для споживачів, а також суд.

Стаття 5. Повноваження Державного комітету України у справах захисту прав споживачів і його органів у Республіці Крим, областях, містах Києва та Севастополі

Державний комітет України у справах захисту прав споживачів, його органи в Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі здійснюють державний контроль за дотриманням законодавства України про захист прав споживачів у центральних і місцевих органах державної виконавчої влади та господарюючими суб'єктами-підприємствами (їх об'єднаннями), установами, організаціями незалежно від форм власності, громадянами-підприємцями та іноземними юридичними особами, що здійснюють підприємницьку діяльність на території України, забезпечують реалізацію державної політики щодо захисту прав споживачів і мають право:

Постанова Верховної Ради України

Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про захист прав споживачів»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про захист прав споживачів» з дня опублікування.
2. Кабінету Міністрів України прийняти рішення, необхідні для застосування цього Закону.

Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ.

м. Київ, 15 грудня 1993 року.

1) давати господарюючим суб'єктам обов'язкові для виконання приписи про припинення порушень прав споживачів;

2) перевіряти у господарюючих суб'єктів сфери торгівлі, громадського харчування і послуг якість товарів (робіт, послуг), додержання обов'язкових вимог щодо безпеки товарів (робіт, послуг), а також додержання правил торгівлі та надання послуг. Входити безперешкодно та обстежувати, відповідно до законодавства, будь-які виробничі, складські, торговельні та інші приміщення цих суб'єктів;

3) відбирати у господарюючих суб'єктів сфери торгівлі, громадського харчування і послуг зразки товарів, сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів для перевірки їх якості на місці або проведення незалежної експертизи у відповідних лабораторіях та інших установах з оплатою вартості зразків і проведених досліджень (експертиз) за рахунок господарюючих суб'єктів, що перевіряються.

Порядок відбору таких зразків визначається Кабінетом Міністрів України.

Проводити контрольні перевірки правильності розрахунків із споживачами за надані послуги та реалізовані товари. В разі неможливості повернення зроблених затрат їх відшкодування відноситься на результати діяльності господарюючих суб'єктів. Порядок проведення таких перевірок визначається Кабінетом Міністрів України;

4) одержувати від господарюючих суб'єктів, що перевіряються, безплатно необхідні нормативні документи та інші відомості, які характеризують якість товарів (робіт, послуг), сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, що використовуються для виробництва цих товарів (виконання робіт, надання послуг);

5) припиняти відвантаження і реалізацію товарів, що не відповідають вимогам нормативних документів, до усунення господарюючими суб'єктами виявлених недоліків;

6) забороняти господарюючим суб'єктам реалізацію споживачам товарів (виконання робіт, надання послуг):

на які немає документів, що засвідчують їх відповідність вимогам нормативних документів;

на які в актах законодавства, нормативних документах встановлено обов'язкові вимоги щодо забезпечення безпеки життя, здоров'я, майна споживачів і охорони навколишнього природного середовища, якщо ці товари (роботи, послуги) не мають сертифіката відповідності;

завезених на територію України без документів, які підтверджують їх належну якість;

7) приймати рішення:

про припинення у сфері торгівлі, громадського харчування і послуг продажу та виробництва товарів, виконання робіт і надання послуг, що не відповідають вимогам нормативних документів, — до усунення виявлених недоліків;

про тимчасове припинення діяльності підприємств торгівлі (секцій, відділів), громадського харчування, сфери послуг, складів підприємств оптової і роздрібної торгівлі та організацій незалежно від форм власності, що систематично реалізують недоброякісні товари, порушують правила торгівлі та надання послуг, умови зберігання та транспортування товарів, — до усунення виявлених недоліків;

8) опломбовувати у порядку, передбаченому законодавством, у сфері торгівлі, громадського харчування і послуг виробничі, складські, торговельні та інші приміщення, а також неправильні, несправні й такі, що не мають відповідного клейма чи з порушеними термінами повірки, вимірювальні прилади, з допомогою яких здійснюється обслуговування споживачів з наступним повідомленням органів державної метрологічної служби Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації, його територіальних органів для проведення повірочних робіт і розпломбування;

9) вилучати неякісні товари, документи, інші предмети, що свідчать про порушення прав споживачів;

10) подавати до суду позови щодо захисту прав споживачів;

11) передавати матеріали перевірок на дії осіб, що містять ознаки злочину, органам дізнання чи попереднього слідства;

12) накладати на винних осіб у випадках, передбачених законодавством, адміністративні стягнення;

13) накладати на господарюючі суб'єкти сфери торгівлі, громадського харчування і послуг, в тому числі на громадян-підприємців стягнення, передбачені статтею 23 цього Закону в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Результати перевірок господарюючих суб'єктів службовими особами Державного комітету України у справах захисту прав споживачів та його органів оформлюються актами, що затверджуються керівниками (їх заступниками) зазначених органів.

Порядок припинення відвантаження і реалізації товарів господарюючими суб'єктами, тимчасового припинення виробництва товарів, виконання робіт і надання послуг, діяльності підприємств торгівлі, громадського харчування і сфери послуг, а також вилучення неякісних товарів, документів та інших предметів, що свідчать про порушення прав споживачів, визначається законодавчими актами України.

Стаття 6. Повноваження інших органів державної виконавчої влади щодо захисту прав споживачів

Інші органи державної виконавчої влади здійснюють державний захист прав споживачів у межах своєї компетенції, визначеної чинним законодавством.

Стаття 7. Обов'язки і відповідальність службових осіб органів державної виконавчої влади, які здійснюють захист прав споживачів

Службові особи органів державної виконавчої влади, які здійснюють захист прав споживачів, зобов'язані суворо додержувати законодавства України, а також прав громадян, підприємств, установ та організацій, що охороняються законом. Вони зобов'язані не розголошувати відомості, отримані під час здійснення своїх повноважень і які становлять державну або іншу таємницю, що охороняються законом. За невиконання або неналежне виконання службовими особами своїх обов'язків вони притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

Стаття 8. Розгляд скарг на рішення органів державної виконавчої влади, що здійснюють захист прав споживачів, їх службових осіб, а також на дії таких осіб

Скарги на рішення органів державної виконавчої влади, що здійснюють захист прав споживачів, їх службових осіб, а також на дії таких осіб розглядаються в порядку, визначеному законодавством.

Подання скарги не зупиняє виконання рішення органу державної виконавчої влади, що здійснює захист прав споживачів, їх службових осіб, а також дій таких осіб.

Стаття 9. Відносини органів державної виконавчої влади, що здійснюють захист прав споживачів, з правоохоронними органами

Працівники правоохоронних органів подають допомогу службовим особам органів державної виконавчої влади, що здійснюють захист прав споживачів, у виконанні ними службових обов'язків та припиненні незаконних дій громадян, які перешкоджають виконанню покладених на них функцій.

Стаття 10. Правовий захист службових осіб Державного комітету України у справах захисту прав споживачів та його органів у Республіці Крим, областях, містах Києва та Севастополі

1. Службова особа державного органу у справах захисту прав споживачів при виконанні своїх службових обов'язків перебуває під захистом закону.

(Продовження на 11-й стор.)

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ»

(Продовження. Початок на 10-й стор.).

Держава гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності та майна службової особи державного органу у справах захисту прав споживачів і членів її сім'ї від злочинних посягань та інших протиправних дій.

2. Усі службові особи державних органів у справах захисту прав споживачів підлягають державному обов'язковому страхуванню за рахунок коштів державного бюджету.

Порядок та умови страхування службової особи державного органу у справах захисту прав споживачів встановлюються Кабінетом Міністрів України.

3. Образа службової особи державного органу у справах захисту прав споживачів, а також опір, погроза, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на неї завдань, тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

У разі каліцтва чи інвалідності, що сталися у зв'язку з виконанням службових обов'язків, службова особа державного органу у справах захисту прав споживачів одержує компенсацію в розмірі від річного до п'ятирічного грошового утримання залежно від ступеня втрати працездатності, а в разі її загибелі із зазначеної причини сім'ї загиблого виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічного грошового утримання за останньою посадою.

Збитки, завдані майну службової особи державного органу у справах захисту прав споживачів або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсуються в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

4. Службові особи державних органів у справах захисту прав споживачів мають право безкоштовно користуватися за службовими посвідченнями на території України всіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі), електропоїздами приміського сполучення та автобусами приміських і внутрірайонних маршрутів.

Стаття 11. Гарантований рівень споживання

Гарантований рівень споживання забезпечується:

стимулюванням виробництва товарів, виконання робіт та надання послуг;

запровадженням у разі необхідності нормованого розподілу товарів, якщо немає гарантій їх вільного придбання кожним споживачем;

запровадженням компенсаційних виплат, різних видів допомоги і пільг громадянам.

Стаття 12. Право споживача на належну якість товарів (робіт, послуг)

1. Споживач має право вимагати від продавця (виготівника, виконавця), щоб якість придбаного ним товару (виконаної роботи, наданої послуги) відповідала вимогам нормативних документів, умовам договорів, а також інформації про товар (роботу, послугу), яку надає продавець (виготівник, виконавець).

2. Вимоги до товару (роботи, послуги) щодо його безпеки для життя, здоров'я і майна споживачів, а також навколишнього природного середовища встановлюються нормативними документами.

Щодо окремих груп товарів (робіт, послуг) вказані вимоги встановлюються законодавчими актами України.

Реалізація інтересів споживачів у встановленні вимог до якості товарів (робіт, послуг) забезпечується правом участі об'єднань споживачів у розробці нормативних документів згідно з чинним законодавством.

3. Продавець (виготівник, виконавець) зобов'язаний передати споживачеві товар (роботу, послугу), який за якістю відповідає вимогам нормативних документів, умовам договору, а також інформації про товар (роботу, послугу), що надається продавцем (виготівником, виконавцем).

На товари, що завозяться на територію України, повинен бути передбачений чинним законодавством документ, який підтверджує їх належну якість.

4. Виготівник (виконавець) зобов'язаний забезпечити можливість використання товару (результатів виконаної роботи), за призначенням протягом терміну його служби, передбаченого нормативним документом або встановленого ним за домовленістю із споживачем, а в разі відсутності таких термінів — протягом 10 років.

Виготівник зобов'язаний забезпечити технічне обслуговування та гарантійний ремонт товару, а також випуск і поставку для підприємств, що здійснюють технічне обслуговування та ремонт, в необхідних обсягах і асортименті запасних частин протягом усього терміну його виробництва, а після зняття з виробництва — протягом терміну служби, в разі відсутності такого терміну — протягом 10 років.

Стаття 13. Гарантійні зобов'язання

1. Виготівник (виконавець) забезпечує нормальну роботу (застосування, використання) товару (роботи, послуги), в тому числі комплектуючих виробів, протягом гарантійного терміну, встановленого законодавством, а в разі його відсутності — договором.

Гарантійні терміни на комплектуючі вироби повинні бути не меншими, ніж гарантійний термін на основний виріб, якщо інше не передбачено законодавством чи договором.

2. Гарантійний термін має зазначатися в паспорті на товар (роботу, послугу) або на його етикетці чи в будь-якому іншому документі, що додається до товару (роботи, послуги).

Для медикаментів, харчових продуктів, виробів побутової хімії, парфюмерно-косметичних та інших товарів, споживчі властивості яких можуть з часом погіршуватися і становити небезпеку для життя, здоров'я, майна і навколишнього природного середовища, встановлюється термін придатності, який зазначається на етикетках, упаковці або в інших документах, що додаються до них при продажу, і який вважається гарантійним терміном. Термін придатності обчислюється від дати виготовлення, яка також має бути вказана на етикетці або в інших документах, і визначається або часом, протягом якого товар є придатним для використання, або датою, до настання якої товар є придатним для використання.

Продаж товарів, термін придатності яких минув, забороняється.

На сезонні товари (одяг, хутряні вироби та інші) гарантійний термін обчислюється з початку відповідного сезону, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. При продажу товарів за зразками, поштою, а також у випадках, коли час укладання договору купівлі-продажу і час передачі товару споживачеві не збігаються, гарантійні терміни обчислюються від дня доставки товару споживачеві, а якщо товар потребує спеціальної установки (підключення) чи складання — від дня їх здійснення. Якщо день доставки, установки (підключення) чи складання товару, а також передачі нерухомого майна встановити неможливо або якщо майно перебувало у споживача до укладання договору купівлі-продажу — від дня укладання договору купівлі-продажу.

4. Стосовно товарів (робіт, послуг), на які гарантійні терміни не встановлені, споживач має право пред'явити продавцю (виготівнику, виконавцю) відповідні вимоги, якщо недоліки були виявлені протягом шести місяців, а стосовно нерухомого майна — не пізніше трьох років від дня передачі їх споживачеві.

5. При виконанні гарантійних ремонтів гарантійний термін збільшується на час перебування товару (роботи, послуги) в ремонті.

Зазначений час обчислюється від дня, коли споживач звернувся з вимогою про усунення недоліків.

6. При обміні товару його гарантійний термін обчислюється заново від дня обміну.

Стаття 14. Права споживача в разі придбання ним товару неналежної якості

1. Споживач при виявленні недоліків чи фальсифікації товару протягом гарантійного або інших термінів, установлених обов'язковими для сторін правилами чи договором, має право за своїм вибором вимагати від продавця або виготівника:

а) безплатного усунення недоліків товару або відшкодування витрат на їх виправлення споживачем чи третьою особою;

б) заміни на аналогічний товар належної якості;

в) відповідного зменшення його купівельної ціни;

г) заміни на такий же товар іншої моделі з відповідним перерахуванням купівельної ціни;

д) розірвання договору та відшкодування збитків, яких він зазнав.

Стосовно непродовольчих товарів, що були у використанні та реалізовані через роздрібні комісійні торговельні підприємства, вимоги споживача, зазначені у цьому пункті, задовольняються за згодою продавця.

Згідно з цим пунктом задовольняються вимоги споживача щодо товарів, на які не закінчився термін гарантії.

2. Вимоги споживача, встановлені пунктом 1 цієї статті, пред'являються за вибором споживача продавцеві за місцем купівлі товару, виготівникові або підприємству, що виконує їх функції за місцезнаходженням споживача.

Зазначені вимоги за місцезнаходженням споживача виконують також створені власником продавця торговельні підприємства та філії, що здійснюють продаж аналогічних придбаним споживачем товарів, або підприємства, на які ці функції покладено на підставі договору. Функції представників підприємств-виготівників виконують їх представництва та філії, створені виготівниками для цієї мети, або підприємствами, які виконують вказані вимоги на підставі договору з виготівником.

Продавець і виготівник під час продажу (реалізації) товару зобов'язані інформувати споживача про підприємства, які виконують вимоги, встановлені пунктами 1 і 2 цієї статті. У разі ненадання такої інформації вони несуть відповідальність, встановлену статтею 18 цього Закону.

3. Продавець, виготівник (підприємство, що виконує їх функції) зобов'язані прийняти товар неналежної якості у споживача і задовольнити його вимоги.

Доставка великогабаритних товарів і товарів вагою понад п'ять кілограмів продавцю, виготівнику (підприємству, що виконує їх функції) та їх повернення споживачеві здійснюється силами і засобами продавця, виготівника (підприємства, що виконує їх функції).

У разі невиконання цього зобов'язання, а також відсутності продавця, виготівника (підприємства, що виконує їх функції) у місці знаходження споживача доставка і повернення товарів можуть бути здійснені споживачем за їх рахунок.

4. При наявності товару вимога споживача про його заміну підлягає негайному задоволенню, а в разі необхідності перевірки якості — протягом 14 днів або за домовленістю сторін.

У разі відсутності товару вимога споживача про заміну підлягає задоволенню у двомісячний термін з часу відповідної заяви. Коли задовольнити вимогу споживача про заміну товару у встановлений термін неможливо, споживач вправі за своїм вибором пред'явити продавцю, виготівнику (підприємству, що виконує їх функції) інші вимоги, передбачені підпунктами «а», «в», «г», «д» пункту 1 цієї статті.

5. Під час заміни товару з недоліками на аналогічний товар належної якості, ціна на який змінилася, перерахунок вартості не провадиться.

Під час заміни товару з недоліками на такий же товар іншої моделі перерахунок вартості провадиться виходячи з цін, що діяли на час обміну.

При розірванні договору розрахунки із споживачем у разі підвищення ціни на товар провадяться виходячи з його вартості на час пред'явлення відповідної вимоги, а у разі зниження ціни — виходячи з вартості товару на час купівлі.

6. У разі придбання споживачем продовольчих товарів неналежної якості, продавець зобов'язаний замінити їх на якісні товари або повернути споживачеві сплачені ним гроші, якщо вказані недоліки виявлені у межах терміну придатності. При цьому розрахунки із споживачем провадяться в порядку, передбаченому частиною третьою пункту 5 цієї статті.

7. При пред'явленні споживачем вимоги про безплатне усунення недоліків товару вони повинні бути усунуті протягом 14 днів або за згодою сторін в іншій термін.

На вимогу споживача на час ремонту йому надається (з доставкою) аналогічний товар незалежно від моделі. Для цього виготівник разом з продавцем зобов'язані на довірній основі передбачати обмінний фонд товарів. Перелік таких товарів визначається Кабінетом Міністрів України.

За кожний день затримки виконання вимоги про надання аналогічного товару та за кожний день затримки усунення недоліків понад установлений термін (14 днів) споживачеві виплачується неустойка в розмірі одного відсотка вартості товару.

При усуненні недоліків шляхом заміни комплектуючого виробу або складової частини товару, на які встановлено гарантійні терміни, гарантійний термін на новий комплектуючий виріб і складову частину обчислюється від дня видачі споживачеві товару після ремонту.

8. Споживач має право пред'явити виготівнику вимогу про безплатне усунення недоліків товару після закінчення гарантійного терміну. Ця вимога може бути пред'явлена протягом установленого терміну служби, а якщо такий не встановлений — протягом 10 років, якщо в товарі були виявлені істотні недоліки, допущені з вини виготівника. Якщо ця вимога не задоволена у терміни, передбачені пунктом 7 цієї статті, споживач має право за своїм вибором пред'явити виготівникові інші вимоги, встановлені пунктом 1 цієї статті.

9. Вимоги споживача розглядаються після пред'явлення споживачем квитанції, товарного чи касового чека або іншого письмового документа, а щодо товарів, на які встановлені гарантійні терміни — технічного паспорта чи іншого документа, що його заміняє.

Під час продажу товару продавець зобов'язаний видати споживачеві квитанцію, товарний чи касовий чек або інший письмовий документ, що засвідчує факт купівлі.

У разі втрати споживачем технічного паспорта чи іншого документа, що його заміняє, їх відновлення здійснюється у порядку, визначеному законодавством.

10. Виготівник зобов'язаний відшкодувати всі збитки продавця (підприємства, що виконує його функції), який розглядає претензію споживача до виробленого товару.

Продавець (виготівник) товарів зобов'язаний у місячний термін відшкодувати підприємству, що виконує його функції, збитки, яких воно зазнало у зв'язку із задоволенням вимог споживача, передбачених цією статтею.

11. Вимоги, встановлені пунктом 1 цієї статті щодо товарів, виготовлених за межами України або придбаних у посередників, задовольняються за рахунок продавця.

У цьому разі продавець може вимагати відшкодування завданих йому збитків третіми особами.

12. Вимоги споживача, передбачені цією статтею, не підлягають задоволенню, якщо продавець, виготівник

(Продовження на 12-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ»

(Продовження. Початок на 10-й, 11-й стор.).

(підприємство, що виконує їх функції) доведуть, що недоліки товару виникли внаслідок порушення споживачем правил користування товаром або його зберігання. Споживач має право брати участь у перевірці якості товару особисто або через свого представника.

Стаття 15. Права споживача у разі порушення виконавцем умов договору про виконання робіт і надання послуг

1. Споживач має право відмовитися від договору про виконання робіт і надання послуг і вимагати відшкодування збитків, якщо виконавець своєчасно не приступає до виконання договору або виконує роботу так повільно, що закінчити її у визначений термін стає неможливим.

2. Якщо під час виконання робіт або надання послуг стане очевидним, що їх не буде виконано згідно з умовами договору, споживач має право призначити виконавцю відповідний термін для усунення недоліків, а в разі невиконання цієї вимоги у визначений термін — розірвати договір і вимагати відшкодування збитків або доручити виправлення недоліків третій особі за рахунок виконавця.

3. Якщо виконавець відступив від умов договору, що призвело до погіршення виконаної роботи (послуги), або допустив інші недоліки у виконаній роботі (послузі), споживач має право за своїм вибором вимагати безплатного усунення цих недоліків у відповідний термін чи відшкодування витрат, яких він зазнав при усуненні своїми засобами недоліків роботи, або відповідного зменшення винагороди за роботу (послугу).

4. За наявності у роботах (послугах) істотних відступів від умов договору або інших істотних недоліків споживач має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.

Якщо істотні відступи від умов договору або інші істотні недоліки було виявлено в роботі (послузі), виконаній з матеріалу споживача, споживач має право вимагати за своїм вибором або виконання її з такого ж матеріалу виконавця, або розірвання договору і відшкодування збитків.

5. Якщо виконавець не виконує чи неналежно виконує зобов'язання згідно із законом або договором, то він сплачує споживачеві неустойку (штраф, пеню), якщо вона передбачена законодавством чи договором.

Сплата виконавцем неустойки (штрафу, пені), встановленої в разі прострочення або іншого неналежного виконання зобов'язання, не звільняє його від виконання зобов'язання в натурі.

6. Виконавець не несе відповідальності за недоліки у виконаних роботах або наданих послугах, якщо доведе, що вони виникли з вини самого споживача.

7. Про відступи від умов договору та інші недоліки в роботі, що не могли бути виявлені при звичайному способі її прийняття, споживач зобов'язаний повідомити виконавця не пізніше трьох діб після їх виявлення.

8. Вимоги замовника, передбачені цією статтею, підлягають задоволенню в разі виявлення недоліків протягом гарантійного чи інших термінів, установлених договором.

9. Виконавець зобов'язаний протягом місяця відшкодувати збитки, що виникли у зв'язку з втратою, псуванням чи пошкодженням речі, прийнятої ним від споживача для виконання робіт або надання послуг. Виконавець не звільняється від відповідальності, якщо рівень його наукових і технічних знань не дав змоги виявити особливі властивості речі, прийнятої ним від споживача для виконання робіт або надання послуг.

10. Виконавець несе відповідальність за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю або майну споживача, що виникла у зв'язку з використанням речей, матеріалів, обладнання, приладів, інструментів, пристосувань чи інших засобів, необхідних для виконання ним робіт або надання послуг, незалежно від знання виконавцем їх властивостей.

Стаття 16. Право споживача на безпеку товарів (робіт, послуг)

1. Споживач має право на те, щоб товари (роботи, послуги) за звичайних умов їх використання, зберігання і транспортування були безпечними для його життя, здоров'я, навколишнього природного середовища, а також не завдавали шкоди його майну.

У разі відсутності нормативних документів, що містять обов'язкові вимоги до товару (роботи, послуги), використання якого може завдати шкоди життю, здоров'ю споживача, навколишньому природному середовищу, а також майну споживача, відповідні органи державної виконавчої влади, що здійснюють державний захист прав споживачів, зобов'язані негайно заборонити випуск і реалізацію таких товарів (виконання робіт, надання послуг).

2. На товари (наслідки робіт), використання яких понад визначений термін є небезпечним для життя, здоров'я споживача, навколишнього природного середовища або може заподіяти шкоду майну споживача, встановлюється термін служби (термін придатності). Ці вимоги можуть поширюватись як на виріб у цілому, так і на окремі його частини.

Виготівник (виконавець, продавець) повинен попереджати споживача про наявність терміну служби (придатності) товару (наслідків роботи) або його частини, обов'язкові умови його використання та можливі наслідки в разі їх невиконання, а також про необхідні дії після закінчення цього терміну.

3. Якщо для безпечного використання товарів (робіт, послуг), їх зберігання, транспортування та утилізації необхідно додержувати спеціальних правил, виготівник (виконавець) зобов'язаний розробити такі правила та довести їх до продавця або споживача, а продавець — до споживача.

4. Товари (роботи, послуги), на які актами законодавства або іншими нормативними документами встановлено обов'язкові вимоги щодо забезпечення безпеки життя, здоров'я споживачів, їх майна, навколишнього природного середовища, підлягають обов'язковій сертифікації згідно з чинним законодавством. Реалізація та використання таких товарів (у тому числі імпортних), виконання робіт та надання послуг без сертифіката відповідності забороняється.

Підставою для дозволу на ввезення таких товарів на територію України є пред'явлений у митні органи сертифікат відповідності, виданий або визнаний уповноваженими на те органами.

Відповідальність за порушення вимог щодо безпеки товарів (робіт, послуг), передбачених цим пунктом, визначається цим Законом та іншими законодавчими актами.

5. Якщо встановлено, що при додержанні споживачем правил використання, зберігання чи транспортування товарів (наслідків робіт) вони завдають або можуть завдати шкоди життю, здоров'ю, майну споживача чи навколишньому природному середовищу, виготівник (виконавець, продавець) зобов'язаний негайно припинити їх виробництво (реалізацію) до усунення причин шкоди, а в необхідних випадках — вжити заходів до вилучення їх з обороту і відкликання від споживачів.

Якщо причини, що завдають шкоди, усунути неможливо, виготівник (виконавець) зобов'язаний зняти такі товари (роботи, послуги) з виробництва, вилучити з обороту, відкликати від споживачів. У разі невиконання цих обов'язків зняття товарів (робіт, послуг) з виробництва, вилучення з обороту і відкликання від споживачів провадиться за приписом органів державної виконавчої влади, що здійснюють контроль за безпекою товарів (робіт, послуг).

Виготівник (виконавець) зобов'язаний відшкодувати у повному обсязі завдані споживачам збитки, пов'язані з відкликанням товарів (робіт, послуг).

6. Створюючи новий (модернізований) товар, розробник повинен подати технічну документацію відповідному органу для проведення державної експертизи на відповідність щодо безпеки життя, здоров'я і майна споживачів, а також навколишнього природного середовища.

7. Виготівник (виконавець) зобов'язаний інформувати споживача про можливий ризик і про безпечне використання товару (роботи, послуги) за допомогою прийнятих у міжнародній практиці позначень.

Стаття 17. Майнова відповідальність за шкоду, заподіяну товарами (роботами, послугами) неналежної якості

1. Шкода, заподіяна життю, здоров'ю або майну споживача товарами (роботами, послугами), що містять конструктивні, виробничі, рецептурні або інші недоліки, підлягає відшкодуванню в повному обсязі, якщо законодавством не передбачено більш високої міри відповідальності.

2. Право вимагати відшкодування заподіяної шкоди визнається за кожним потерпілим споживачем незалежно від того, перебував він чи не перебував у договірних відносинах з виготівником (виконавцем, продавцем). Таке право зберігається протягом встановленого терміну служби (терміну придатності), а якщо такий не встановлено — протягом десяти років з часу виготовлення товару (прийняття роботи, послуги).

3. Відповідальність перед споживачем за шкоду, зазначену в пункті 1 цієї статті, несе сторона, яка її заподіяла.

4. Виготівник (виконавець) несе відповідальність за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю або майну споживача у зв'язку з використанням матеріалів, обладнання, приладів, інструментів та інших засобів, необхідних для виробництва товарів (виконання робіт, надання послуг), незалежно від рівня його наукових і технічних знань.

Стаття 18. Право споживача на інформацію про товари (роботи, послуги)

1. Споживач має право на одержання необхідної, доступної та достовірної інформації про товари (роботи, послуги), що забезпечує можливість їх компетентного вибору.

Інформація про товари (роботи, послуги) повинна містити:

назви нормативних документів, вимогам яких повинні відповідати товари (роботи, послуги);

перелік основних споживчих властивостей товарів (робіт, послуг), а щодо продуктів харчування — склад (включаючи перелік використаних у процесі їх виготовлення інших продуктів харчування і харчових добавок), калорійність, вміст шкідливих для здоров'я речовин порівняно з обов'язковими вимогами нормативних документів і протипоказання щодо застосування;

ціну та умови придбання товарів (робіт, послуг);

дату виготовлення;

гарантійні зобов'язання виготівника (виконавця);

правила та умови ефективного використання товарів (робіт, послуг);

термін служби (придатності) товарів (наслідків робіт), відомості про необхідні дії споживача після його закінчення, а також про можливі наслідки в разі невиконання цих дій;

найменування та адресу виготівника (виконавця, продавця) і підприємства, яке здійснює його функції щодо прийняття претензій від споживача, а також проводить ремонт, технічне обслуговування.

Стосовно товарів (робіт, послуг), які підлягають обов'язковій сертифікації, споживачеві повинна надаватись інформація про їх сертифікацію.

Стосовно товарів (робіт, послуг), які за певних умов можуть бути небезпечними для життя, здоров'я споживача та його майна, виготівник (виконавець, продавець) зобов'язаний довести до відома споживача інформацію про такі товари (роботи, послуги) і можливі наслідки їх впливу.

2. Інформація, передбачена пунктом 1 цієї статті, доводиться до відома споживачів виготівником (виконавцем, продавцем), у технічній документації, що додається до товарів (результатів робіт, послуг), на етикетці, а також маркуванням чи іншим способом, прийнятим для окремих видів товарів (робіт, послуг) або в окремих сферах обслуговування.

Продукти харчування, упаковані або розфасовані в Україні, повинні забезпечуватись інформацією про місце їх походження.

3. Громадянин, який здійснює підприємницьку діяльність, на етикетці товару (роботи, послуги) повинен надати інформацію про номер документа, що засвідчує право на заняття підприємницькою діяльністю, та найменування органу, що його видав, а в разі необхідності — відомості про їх сертифікацію.

4. Якщо надання недостовірної або неповної інформації про товар (роботу, послугу), а також про виготівника (виконавця, продавця) спричинило:

придбання товару (роботи, послуги), який не має потрібних споживачеві властивостей — споживач має право розірвати договір і вимагати відшкодування завданих йому збитків;

неможливість використання придбаного товару (роботи, послуги) за призначенням — споживач має право вимагати надання у розумно короткий, але не більше місяця термін належної інформації. Якщо інформацію в обумовлений термін не буде надано, споживач має право розірвати договір і вимагати відшкодування збитків;

заподіяння шкоди життю, здоров'ю або майну споживача — він має право пред'явити продавцю (виготівнику, виконавцю) вимоги, передбачені статтею 17 цього Закону, а також вимагати відшкодування збитків, завданих природним об'єктам, що перебувають у його володінні на правах власності або на інших підставах, передбачених законом чи договором.

5. Збитки, завдані споживачеві товарами (роботами, послугами), придбаними в результаті недобросовісної реклами, підлягають відшкодуванню винною особою у повному обсязі.

6. Під час розгляду вимог споживача про відшкодування збитків, завданих недостовірною або неповною інформацією про товари (роботи, послуги) чи недобросовісною рекламою, необхідно виходити з припущення, що у споживача немає спеціальних знань про властивості та характеристики товарів (робіт, послуг), які він придбає.

7. Держава створює умови для набуття споживачами потрібних знань з питань реалізації їх прав.

Стаття 19. Права споживача у сфері торговельного та інших видів обслуговування

1. За всіма громадянами однаковою мірою визнається право на задоволення їх потреб у сфері торговельного та інших видів обслуговування. Встановлення будь-яких переваг, прямих або непрямих обмежень прав споживачів не допускається, крім випадків, передбачених законодавчими актами.

2. Споживач має право на вільний вибір товарів і послуг у зручний для нього час з урахуванням режиму роботи продавця (виконавця).

Продавець (виконавець) зобов'язаний всіляко сприяти споживачеві у вільному виборі товарів і послуг.

Забороняється примушувати споживача придбавати товари і послуги неналежної якості або непотрібного йому асортименту.

3. Продавець (виконавець) зобов'язаний надати спожи-

(Закінчення на 13-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ»

(Закінчення. Початок на 10—12-й стор.).

вачеві достовірну і доступну інформацію про найменування, належність та режим роботи свого підприємства.

4. Споживач має право на перевірку якості, комплектності, міри, ваги та ціни товарів, що придбаваються, демонстрацію безпечного та правильного їх використання. На вимогу споживача продавець зобов'язаний у цих випадках надати йому контрольно-вимірювальні прилади, документи про ціну товарів. В тому разі, коли під час гарантійного терміну необхідно визначити причини втрати якості товару, продавець зобов'язаний у триденний з дня одержання письмової заяви від споживача термін направити цей товар на експертизу. Експертиза провадиться за рахунок продавця.

5. При порушенні прав споживача на підприємствах сфери торговельного та інших видів обслуговування продавець (виконавець) і працівники цих підприємств несуть відповідальність, встановлену законодавством.

Стаття 20. Право споживача на обмін товару належної якості

1. Споживач має право обміняти непродовольчий товар належної якості на аналогічний у продавця, у якого він був придбаний, якщо товар не підійшов за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або з інших причин не може бути ним використаний за призначенням.

Споживач має право на обмін товару належної якості протягом 14 днів, не враховуючи дня купівлі.

Обмін товару належної якості провадиться, якщо він не споживався і якщо збережено його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики, а також товарний чи касовий чек або інші документи, видані споживачеві разом з проданим товаром.

Перелік товарів, що не підлягають обміну (поверненню) на підставах, зазначених у цій статті, затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Якщо на момент обміну аналогічного товару немає у продажу, споживач має право або придбати будь-які інші товари з наявного асортименту з відповідним перерахуванням вартості, або одержати назад гроші у розмірі вартості повернутого товару, або здійснити обмін товару на аналогічний при першому ж надходженні відповідного товару в продаж. Продавець зобов'язаний у день надходження товару в продаж повідомити про це споживача, який вимагає обміну товару.

Стаття 21. Недійсність умов договорів, що обмежують права споживача

Умови договору, що обмежують права споживача порівняно з правами, встановленими законодавством, визнаються недійсними. Якщо в результаті застосування умов договору, що обмежують права споживача, споживачеві завдано збитків, то вони повинні бути відшкодовані винною особою у повному обсязі.

Споживач має право на відшкодування збитків, завданих йому виготівником (виконавцем, продавцем) у зв'язку з використанням останнім переваг свого становища у виробничій чи торговельній діяльності.

Стаття 22. Правила торговельного, побутового та інших видів обслуговування

Правила торговельного, побутового та інших видів обслуговування (виконання робіт, надання послуг) затверджуються Кабінетом Міністрів України. Зазначені правила не можуть суперечити законодавчим актам України.

Стаття 23. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів

У разі порушення законодавства про захист прав споживачів господарюючі суб'єкти сфери торгівлі, громадського харчування і послуг, в тому числі громадяни-підприємці несуть відповідальність за:

відмову споживачу в реалізації його права, встановленого нунктом 1 статті 14— у десятикратному розмірі вартості цього товару;

випуск, реалізацію товарів, виконання робіт, надання послуг, що не відповідають вимогам нормативних документів, — у розмірі 25 відсотків вартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

реалізацію товарів, виконання робіт, надання послуг, які підлягають, але не пройшли обов'язкової сертифікації, — у розмірі 25 відсотків вартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

реалізацію на території України імпортних продовольчих і непродовольчих товарів, які не відповідають вимогам нормативних документів, що діють в Україні, стосовно безпеки для життя, здоров'я і майна споживачів і навколишнього природного середовища — у розмірі 50 відсотків вартості реалізованих товарів;

реалізацію товарів, виконання робіт, надання послуг, заборонених до випуску та реалізації відповідними державними органами, — у розмірі 100 відсотків вартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

реалізацію небезпечних товарів (отрути, отрутохімікати, вибухо. та вогненебезпечні речовини тощо) без належного попереджувального маркування, а також без інформації про правила та умови безпечного їх використання — у розмірі 50 відсотків вартості реалізованих товарів;

відмову в наданні необхідної, доступної та достовірної інформації про товари, роботи, послуги — у розмірі 30 відсотків вартості товару, що пропонується споживачеві для придбання (виконання, надання);

ухилення від перевірки якості товарів, виконуваних робіт, надаваних послуг — у розмірі 100 відсотків реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг з моменту ухилення.

50 відсотків сум штрафів зараховуються до позабюджетних фондів органів місцевого самоврядування, 35 відсотків — до державного бюджету, а 15 відсотків відраховуються державним органам у справах захисту прав споживачів для створення матеріально-технічної та науково-дослідної бази.

Стаття 24. Судовий захист прав споживачів

Захист прав споживачів, передбачених законодавством, здійснюється судом.

При задоволенні вимог споживача суд одночасно вирішує питання щодо відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Споживачі за своїм вибором пред'являють позови до суду за місцем свого проживання або за місцезнаходженням відповідача, за місцем заподіяння шкоди або за місцем виконання договору.

Споживачі звільняються від сплати державного мита за позовами, що пов'язані з порушенням їх прав.

Розділ III
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВАЧІВ (ОБ'ЄДНАННЯ СПОЖИВАЧІВ)

Стаття 25. Громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

З метою захисту своїх законних прав та інтересів громадяни мають право об'єднуватися на добровільній основі у громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

Об'єднання споживачів є громадськими організаціями, що здійснюють свою діяльність відповідно до Закону України «Про об'єднання громадян».

Держава підтримує діяльність об'єднань споживачів.

Стаття 26. Права громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів)

Об'єднання споживачів мають право:

вивчати споживчі властивості продукції, попит на неї, проводити опитування населення для виявлення громадської думки про якість товарів, що випускаються і реалізуються, та ціни на неї;

проводити експертизу та випробування товарів (робіт, послуг);

одержувати від органів державної влади і управління, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей і завдань;

сприяти державним органам у здійсненні контролю за якістю товарів (робіт, послуг), торговельного та інших видів обслуговування;

організовувати юридичну і консультаційну допомогу споживачам відповідно до законодавства;

вносити пропозиції щодо розробки нормативних документів, що встановлюють вимоги до якості товарів (робіт, послуг);

представляти і захищати інтереси споживачів в органах державної влади та управління та місцевого самоврядування відповідно до законодавства;

вносити в органи державного управління і господарюючим суб'єктам пропозиції про заходи щодо підвищення якості товарів (робіт, послуг), про тимчасове зупинення випуску та реалізації товарів (робіт, послуг), які не відповідають встановленим вимогам щодо якості, про припинення виробництва, вилучення з реалізації та продажу товарів (робіт, послуг), що становлять небезпеку для життя, здоров'я та майна громадян або завдають шкоди навколишньому природному середовищу, а також про скасування цін, встановлених з порушенням чинного законодавства;

звертатися з позовом до суду про визнання дій продавця, виготівника (підприємств, що виконують їх функції), виконавця протиправними щодо невизначеного кола споживачів і припинення цих дій.

При задоволенні такого позову суд зобов'язує порушника довести рішення суду у встановлений ним строк через засоби масової інформації або іншим способом до відома споживачів.

Рішення суду, що набрало законної сили, про визнання дій продавця, виготівника (підприємств, що виконують їх функції), виконавця протиправними щодо невизначеного кола споживачів, є обов'язковим для суду, що розглядає позов споживача щодо цивільно-правових наслідків їх дій з питань, чи мали місце ці дії і чи були здійснені вони цими особами;

відповідно до законодавства захищати в судовому порядку права споживачів, які не є членами громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів);

звертатись до правоохоронних органів та органів державного управління про притягнення до відповідальності осіб, винних у випуску та реалізації неякісних товарів (робіт, послуг);

інформувати громадськість про права споживачів;

сприяти розвитку міжнародного співробітництва у галузі захисту прав та інтересів споживачів».

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ,
15 грудня 1993 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО НАСІННЯ

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО НАСІННЯ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про насіння» ввести в дію з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 березня 1994 року:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про зміни і доповнення до законодавчих актів України, що випливають із Закону України «Про насіння»;

привести рішення Уряду України у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону;

прийняти рішення про державну підтримку насінництва.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ,
23 грудня 1993 року.

Цей Закон містить основні положення, що регулюють виробництво, реалізацію та використання насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських, декоративних, лікарських та лісових рослин, на які затверджено державні стандарти, правові відносини між виробниками і споживачами насіння і садивного матеріалу, а також охороняють їх права.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

насіння — генеративні і вегетативні органи рослин, що використовуються для відтворення сорту (саме насіння, саджанці, живці, цибулини, бульби, меристема тощо):

Категорії насіння:

оригінальне — насіння, одержане науковими установами в первинних ланках насінництва шляхом послідовного добору родовідних рослин і оцінки їх нащадків з метою відтворення і збереження сорту;

елітне — розмножене насіння відібраних у розсадниках первинних ланок кращих нащадків родовідних рослин, яке найбільш повно передає спадкові ознаки та властивості сорту і за сортовими та посівними якостями відповідає вимогам державного стандарту на еліту;

репродукційне — насіння першої та наступних репродукцій.

До насіння зазначених категорій прирівнюється відповідний садивний матеріал картоплі, винограду, плодових, горіхоплідних, ягідних, декоративних, лікарських, лісових культур з урахуванням особливостей їх розмноження;

сортові якості — сукупність показників, що характеризують належність насіння до відповідного сорту;

посівні якості — сукупність показників якості насіння, що характеризують його придатність до посіву;

(Продовження на 14-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО НАСІННЯ

(Продовження. Початок на 13-й стор.).

партія насіння — будь-яка кількість однорідного насіння, якість якого засвідчена одним документом;

некондиційне насіння — насіння, що не відповідає за якісними показниками вимогам державного стандарту;

насінництво — галузь рослинництва, завданням якої є розмноження насіння високопродуктивних сортів, збереження і поліпшення їх чистосортності, біологічних і урожайних властивостей;

система насінництва — комплекс взаємопов'язаних організаційних, наукових і агротехнічних заходів, спрямованих на забезпечення виробництва, реалізації та використання насіннєвого і садивного матеріалу сільськогосподарських, декоративних, лікарських та лісових рослин;

Реєстр сортів рослин України—реєстр, до якого занесено сорти, допущені до господарського використання;

Державний реєстр виробників насіннєвого і садивного матеріалу — перелік господарств незалежно від форми власності, яким надано право виробляти і реалізовувати насіння;

маркування насіння — умовне позначення, слово, торговельна марка, символ або малюнок, розміщені на упаковці, прикріплені до неї, вкладені в середину;

апробація — польова оцінка якості сортових посівів.

Стаття 2. Об'єкти насінництва

До об'єктів насінництва згідно з цим Законом належать: сорт (гібрид, популяція, сортосуміш, клон, лінія); насіння; насінницькі посіви та насадження.

Стаття 3. Суб'єкти насінництва

До суб'єктів насінництва належать фізичні та юридичні особи, яким надано право займатися виробництвом, реалізацією та використанням насіння відповідно до цього Закону.

Стаття 4. Законодавство України про насіння

Законодавство України про насіння складається з цього Закону, Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», інших законодавчих актів, а також нормативно-правових актів органів державної влади і управління.

Розділ II
СИСТЕМА ВЕДЕННЯ НАСІННИЦТВА

Стаття 5. Система насінництва

1. Система насінництва сільськогосподарських культур складається з ланок первинного, елітного і репродукційного насінництва, страхових фондів насіння та державних насіннєвих ресурсів.

2. Особливості виробництва насіння окремих сільськогосподарських культур або їх груп, декоративних, лікарських і лісових рослин ураховуються під час створення систем їх насінництва, що регулюються відповідними нормативними актами Міністерства сільського господарства і продовольства України, Міністерства лісового господарства України і Української академії аграрних наук.

3. Міністерство сільського господарства і продовольства України забезпечує розвиток насінництва сільськогосподарських культур, спрямований на повне забезпечення потреб виробників насінням, перевірку його якості, здійснює заходи щодо державної підтримки насінництва, удосконалення економічного механізму взаємовідносин між виробниками і споживачами насіння, а також виконання міжнародних договорів України з насінництва, веде Державний реєстр виробників насіннєвого і садивного матеріалу.

4. Міністерство лісового господарства України забезпечує розвиток насінництва лісових культур, перевірку їх якості, здійснює заходи щодо удосконалення економічного механізму взаємовідносин між виробниками і споживачами насіння, а також виконання міжнародних договорів України з насінництва.

5. Українська академія аграрних наук за державним контрактом організовує вирощування і реалізацію оригінального насіння та еліти сільськогосподарських культур, а також розмноження і впровадження у виробництво нових перспективних сортів, вивчає попит світового насінницького ринку, вступає у взаємовідносини з органами насінництва інших держав, розробляє прогресивні технології вирощування та обробки насіння, а також із зацікавленими міністерствами — методики виробництва насіння та інші нормативні документи.

Стаття 6. Страхові фонди насіння

Страхові фонди оригінального насіння створюються відповідними суб'єктами насінництва в обсязі ста відсотків до потреби, супереліти—п'ятдесяти, еліти і репродукційного насіння — не менше п'ятнадцяти відсотків потреби в насінні. Поновлення страхових фондів провадиться щорічно. Використання насіння страхових фондів не за призначенням у межах строків, визначених Міністерством сільського господарства і продовольства України, забороняється.

Стаття 7. Державні насіннєві ресурси

1. Для забезпечення насінням районів, що не виробляють власного насіння або мають обмежені можливості його виробництва, подання допомоги у разі знищення або пошкодження насінницьких посівів внаслідок стихійного лиха, забезпечення сортовідновлення, сортозаміни та реалізації насіння за міжнародними договорами створюються державні насіннєві ресурси.

2. Обсяги формування державних насіннєвих ресурсів щодо груп культур і сортів визначаються Міністерством сільського господарства і продовольства України (лісового насіння — Міністерством лісового господарства України) і затверджуються Кабінетом Міністрів України. Заготівля насіння в державні ресурси здійснюється на контрактній основі, а також за рахунок імпорту. Формування насіннєвих партій з товарного зерна забороняється.

3. Заготівлю насіння в державні ресурси і його зберігання забезпечують підприємства і організації за дорученням Міністерства сільського господарства і продовольства України (лісового насіння — Міністерства лісового господарства України).

4. Підприємствам та організаціям, які здійснюють заготівлю, обробку, зберігання та реалізацію насіння державних ресурсів надаються пільгові кредити за рахунок коштів державного бюджету.

Стаття 8. Право на виробництво і використання насіння.

1. Юридичні і фізичні особи можуть розмножувати, заготовляти, реалізовувати та використовувати насіння сортів рослин лише за умови відповідності своїх виробничих можливостей атестаційним вимогам, що встановлюються Міністерством сільського господарства і продовольства України.

2. За наслідками атестації, проведеної Міністерством сільського господарства і продовольства України, дозвіл на виробництво і використання оригінального насіння надається науково-дослідним установам і учбовим господарствам вищих сільськогосподарських учбових закладів, елітного—дослідним та елітнонасінницьким господарствам науково-дослідних установ, учбовим господарствам вищих сільськогосподарських учбових закладів, а за наслідками атестації, проведеної органами управління сільським господарством Республіки Крим та областей, дозвіл на виробництво і використання репродукційного насіння і гібридів першого покоління — спеціалізованим насінницьким господарствам, колективним сільськогосподарським підприємствам, селянським (фермерським) та іншим господарствам незалежно від форм власності.

3. Юридичні і фізичні особи, що за наслідками атестації одержали дозвіл на виробництво і використання насіння відповідних категорій, заносяться до Державного реєстру виробників насіннєвого і садивного матеріалу, який веде і видає Міністерство сільського господарства і продовольства України.

4. Положення про Державний реєстр виробників насіннєвого і садивного матеріалу затверджується Міністерством сільського господарства і продовольства України і Українською академією аграрних наук.

5. Юридичні і физичні особи, що не мають дозволу на виробництво і використання насіння, можуть вирощувати його тільки для власного використання без права продажу.

Стаття 9. Права і обов'язки виробників насіння

1. Юридичні і фізичні особи, що одержали дозвіл на виробництво і використання насіння, мають право:

на договірних умовах купувати у інших виробників відповідні категорії насіння та батьківські форми гібридів для наступного розмноження і реалізації;

вимагати відшкодування завданих збитків від перехресного запилення посівів вирощуваного сорту іншим сортом внаслідок невиконання сусіднім виробником умов укладеного з ним договору щодо розміщення посівів перехреснозапильників;

встановлювати договірні ціни на вирощене насіння, що підлягає реалізації;

звертатись до органів державного управління і контролю в насінництві та до судових органів у разі порушення прав, наданих їм цим Законом.

2. Виробники насіння зобов'язані:

укладати угоди на використання сортів з власниками патентів на сорти, установами — оригінаторами сортів, на які не видаються патенти, або авторами сортів;

вирощувати насіння згідно з обсягом, зумовленим державним контрактом, створювати його страхові фонди в обсягах, визначених статтями 6, 7 цього Закону;

додержувати технологічних і методичних вимог насінництва щодо збереження сортової чистоти, біологічних і урожайних властивостей сорту та посівних якостей насіння;

гарантувати відповідність насіння, що підлягає реалізації, сортовій чистоті і посівним якостям, зазначеним у документі на насіння;

своєчасно здавати зразки насіння для контролю якості до лабораторій Української державної насіннєвої інспекції;

зберігати дублікати зразків насіння протягом терміну, визначеного державним стандартом;

вести по кожному сорту насінницьку документацію за встановленими формами і зберігати її протягом трьох років;

додержувати встановленого порядку маркування і затарювання насіння, що підлягає реалізації.

3. Виробники насіння мають й інші права та обов'язки, передбачені цим Законом та нормативними актами з питань насінництва.

Стаття 10. Термін поновлення насіння

Термін поновлення (кількість поколінь відтворення) насіння, що виробляється, визначають органи управління сільським господарством Республіки Крим і областей з урахуванням рекомендації оригінатора сорту.

Стаття 11. Закриті райони насінництва

З метою створення сприятливих фітосанітарних і технологічних умов для вирощування високоякісного насіння окремих сільськогосподарських культур Міністерство сільського господарства і продовольства України за погодженням з місцевими органами державної виконавчої влади організовує закриті райони, на території яких встановлюється відповідний режим вирощування цих культур у господарствах різних форм власності.

Розділ III
ОБОРОТ НАСІННЯ

Стаття 12. Введення насіння в оборот

1. Насіння вводиться в оборот після його визнання державними органами управління і контролю в насінництві, що підтверджується відповідними документами встановленої форми.

2. Насіння вважається визнаним, якщо воно:

належить до сорту, що пройшов державне випробування, за наслідками якого його занесено до Реєстру сортів рослин України або визнано перспективним;

за сортовою чистотою і посівними якостями відповідає вимогам державного стандарту України.

Стаття 13. Вимоги щодо визначення сортових і посівних якостей насіння

1. При визначенні сортових і посівних якостей насіння використовуються єдині методи і лабораторно-технічні засоби, єдина термінологія і нормативна документація.

2. Норми сортових і посівних якостей насіння встановлюються державними стандартами України.

Стаття 14. Визначення сортових якостей насіння

1. Визначення сортових якостей насіння здійснюється методом апробації, грунтового і лабораторного контролю.

2. Обсяги апробації сортових посівів в розрізі культур і сортів визначаються виробниками насіння самостійно, виходячи із необхідності задоволення власних насіннєвих потреб, створення страхових фондів, виконання згідно з укладеними договорами поставок в державні ресурси, а також з урахуванням реалізації на ринку насіння.

3. Апробація сортових посівів здійснюється в порядку, визначеному інструкцією Міністерства сільського господарства і продовольства України.

4. У разі невідповідності посіву вимогам державного стандарту він вилучається із числа насіннєвих, а одержане насіння не може використовуватися на посівні цілі.

5. Міністерство сільського господарства і продовольства України у разі необхідності дозволяє введення в оборот одновидових або різновидових сумішей, компонентами яких є визнане насіння.

Стаття 15. Визначення посівних якостей насіння

1. Визначення посівних якостей здійснюється в лабораторіях Державної насіннєвої інспекції методом аналізу проб, відібраних від партій насіння.

2. Проби насіння від партій, що підлягають реалізації, відбираються робітниками Державної насіннєвої інспекції, а для власних потреб виробника — самим виробником або особами, уповноваженими на те Українською державною насіннєвою інспекцією.

Взяття проб і визначення посівних якостей насіння, що експортується, здійснюється відповідно до міжнародних правил.

3. На насіння, яке за даними лабораторного аналізу відповідає вимогам державного стандарту України, його власник одержує документ про якість.

4. Документи, що засвідчують якість лісового насіння, видають лісонасіннєві станції Міністерства лісового господарства України.

5. Насіння, що підлягає поставці на експорт, супроводжується міжнародним і фітосанітарним сертифікатами.

Стаття 16. Використання невизнаного насіння

Кондиційне насіння сортів, не занесених до Реєстру сортів рослин України і не визнаних перспективними, може використовуватись для посівних цілей лише у тих випадках, якщо:

його розмноження передбачено міжнародним договором для вивезення за межі України;

стосовно сорту прийнято спеціальне рішення Міністерства сільського господарства і продовольства України;

автор сорту створює запас насіння в період проведення державного сортовипробування;

насіння використовується виробником насіння для власних потреб без права реалізації;

насіння використовується для селекційних і дослідних робіт, експонування.

Стаття 17. Ввезення і вивезення насіння

1. Насіння може ввозитися в Україну з інших держав за умови, якщо:

воно належить до сорту, що пройшов державне випробування і його занесено до Реєстру сортів рослин України або визнано перспективним;

(Закінчення на 16-й стор.).

ПОНЕДІЛОК
17 січня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Новини високої моди.
16.35 Пектораль.
17.15 Освітній канал для школярів. Фізика. Електричне поле.
17.45 Рідна мова.
18.00 «Без протоколу». Аналітична програма.
18.45 Маленький концерт.
19.00 УТН.
19.10 До виборів у Верховну Раду України.
19.35 Творче об'єднання «Громада» представляє: «Понеділок — день важкий», «Візитна картка», «Критий ринок», «Острів душі».
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.35 Худ. телефільм «Не зійшлися характерами».
22.55 Чарівний промінь.
23.25 Хуліо Родріго. Концерт для гітари з оркестром.
23.50 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Погода.
18.05 Прем'єра худ. телесеріалу «Дрібниці життя». 31 серія.
18.40 Мініатюра.
18.55 «Ми». Авторська програма В. Познера.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 «Поминальна молитва». Фільм-вистава Московського театру Ленком.

ІІ ПРОГРАМА УТ. ІІІ ПРОГРАМА УТ КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Менора.
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Катерина Вороненко.
19.10 «Музичний пузогрій».
19.30 CNN.
20.00 Перехрестя.
21.00 Візитка.
21.05 Ну, це вже взагалі.
21.25 Хід конем.
21.35 Худ. фільм «Сповідь Фелікса Крулла». 5 серія.
22.30 СІТ-3.
22.40 Фортуна.
22.50 Телемагазин «КЛОТ».
23.00 Вікна.
23.30 Про-відео.
0.00 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 «35 хвилин джазу».
18.45 1000+1 реклама.
18.50 Худ. фільм «Начальник Чукотки».
20.30 «Співає Даліда». 1 частина.
21.40 1000+1 реклама
21.45 Худ. фільм «Містер Бейсбол».
22.30 Маски-шоу. «Маски на секретному об'єкті».

ВІВТОРОК
18 січня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 27 серія.
16.50 Освітній канал для школярів. Зустріч на ваше прохання. Міністр освіти України П. Таланчук відповідає на запитання глядачів. На всі руки майстер. Вишивка.
17.35 Доброго вам здоров'я. Будні районної лікарні.
18.15 Старовинні арії у виконанні заслуженого артиста України Я. Гнатюка.
18.30 «Зірка з Парижа». Теленарис.
19.00 УТН.
19.10 До виборів у Верховну Раду України.
19.35 Вервиця.
20.10 Україна і світ.
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Україна передвиборна.
22.05 Худ. фільм «Біла кістка».
23.40 П. Чайковський «Ромео і Джульєтта».
0.00 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Погода.
18.05 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
18.55 Тема.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Золотий шлягер.
21.30 З перших рук.
21.45 Вперше на екрані «Останкіно». Худ. фільм «Зроблено в СРСР».
23.15 Вікно в ночі.
23.50 Прес-експрес.

ІІ ПРОГРАМА УТ. ІІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Ансамбль «Веселі музики».
18.10 Дзвони Чорнобиля. Підсумки телемарафону.
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Кримінальна хроніка тижня.
19.30 Мультфільм «Старовинна балада».
19.40 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 269 серія.
20.30 Візитка. Василь Климчук.
20.35 Мультсеріал «Пригоди Кадішона».
21.00 CNN.
21.30 КТК представляє.
22.00 Джемікс.
22.20 «Меркурій» інформує.
22.25 Зворотний зв'язок.
22.30 СІТ-3.
22.40 Фільми від Сергія Іванова.
0.10 Про-відео.
0.40 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Мультфільми.
18.20 Худ. фільм «Хлопчисько — подвійний агент».
19.55 1000+1 реклама.
20.00 Худ. фільм «Гараж».
21.40 1000+1 реклама.
21.45 Худ. фільм «Загін добровольців».

СЕРЕДА
19 січня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 28 серія.
16.55 «Про нас, дорослих». Мультфільми режисера Гаррі Бардіна.
17.20 Концерт з творів Й.-С. Баха.
17.50 «За Віфлеємською зорею».
18.10 Синтез.
18.30 Депутатський канал.
19.00 УТН.
19.10 До виборів у Верховну Раду України.
19.35 Зустріч для вас. Народний артист України Олександр Таранець.
20.10 Соло для двох у супроводі режисера.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Худ. телефільм «Гріх». 1 серія.
23.00 «Паата Бурчуладзе в Одесі». Концерт-нарис.
0.15 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.10 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
19.00 За Кремлівською стіною.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Аншлаг. Аншлаг.
22.05 Актори і долі. Худ. фільм «Жінки».

ІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Свічадо.
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Концерт у старовинному парку.
19.40 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 269 серія.
20.30 Л-клуб.
21.15 Студія «Укртелефільм» представляє. «Від «А» до «Я».
21.45 «Вихід».
22.15 Реклама.
22.20 Вісті.
22.30 Автомить.
22.45 Зірки говорять.
22.50 Спортивна карусель.
22.55 Чемпіонат Європи з фігурного катання.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 Худ. фільм «Їхали в трамваї Ільф та Петров».
19.20 1000+1 реклама.
21.10 Худ. фільм «Чорний дощ».
23.15 Музична програма «Пост».

ЧЕТВЕР
20 січня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 29 серія.
16.55 Освітній канал для школярів. Фізико-математична школа. Математична олімпіада. Музика. Музика і кіно.
17.55 «Щоб розкрилися всі неправди...». Теленарис.
18.30 Вас вітає гурт «Свято».
19.00 УТН.
19.10 До виборів у Верховну Раду України.
19.35 Тележурнал «Право».
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Худ телефільм «Гріх». 2 серія.
23.00 Молодіжна студія. «Гарт».
0.00 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Погода.
18.05 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
18.55 Матадор.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Лотто «Мільйон».
21.15 Прем'єра худ. телефільму «Твін Пікс». 23 серія. (США).
22.20 Зустріч у концертній студії «Останкіно» з поетом В. Чичибабіним.
23.10 «50×50». У перерві — 0.00 Новини.

ІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Точка зору.
18.15 Студія «Укртелефільм» представляє. «Шлях до Таврії».
18.45 Київська панорама.
19.05 Концерт духовної музики.
19.50 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 270 серія.
20.40 Рек-тайм.
21.10 Реклама.
21.15 Експоцентр представляє.
21.20 Поетичний телетеатр «Я бачу світ...».
22.00 Відеорепортаж про роботу дев'ятої сесії Верховної Ради України.
23.00 Чемпіонат Європи з фігурного катання.
23.50 «ЕКС». Екран кримінальних повідомлень.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Мультфільми.
18.30 1000+1 реклама.
18.35 Худ. фільм «Подвійна пастка».
20.50 «Чом ти не прийшов?».
21.05 «Співає Даліда». 2 частина.
22.05 1000+1 реклама.
22.10 Хічкок крупним планом. Худ. фільм «Спіймати злодія».

П'ЯТНИЦЯ
21 січня

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Для дітей. «Черемхова віхола».
16.35 Сад, город.
16.50 Чемпіонат України з настільного тенісу.
17.30 В органному залі.
18.10 Запитуйте — відповідаємо. Діалог у прямому ефірі з головою Фонду державного майна В. Прядком.
18.25 Мультфільм «Розгардіяш».
18.35 Допомога «Швидкій допомозі».
18.45 Ділові відомості.
19.00 УТН.
19.10 До виборів у Верховну Раду України.
19.35 Е. Гріг. «Норвезькі мелодії».
19.50 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 30 серія.
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Літературно - мистецька студія «Основа». «Чорнобиле...». Художник Михайло Жук.
22.30 Арт-майдан.
23.45 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.10 Погода.
18.15 Америка з М. Таратутою.
18.45 Поле чудес.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Прем'єра худ. телефільму «Твін Пікс». 24 серія.
21.40 У пошуках втраченого.
22.20 Людина тижня.
22.35 Парад фестивалів. Міжнародний кінофестиваль в Палм-Спрінгс (США).
23.15 Музобоз.

ІІ ПРОГРАМА УТ. ІІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Молоді голоси.
18.15 Наше коло.
18.45 «Київська панорама».
19.05 Візитка. Анна Безулик.
19.10 Телекнопочка.
19.30 CNN.
19.50 Візитка.
19.55 Футбол як футбол.
20.10 Віннер-до.
20.20 В ніч на Старий Новий рік.
21.05 Віннер-після.
21.25 Візитка.
22.00 Відеорепортаж про роботу дев'ятої сесії Верховної Ради України.
23.00 СІТ-3.
23.10 Класика світового кінематографа Л. Вісконті. «Смерть у Венеції». Частина 2.
1.20 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 Мультфільм «Вінні Пух та всі, всі, всі».
18.50 День народження «ТЕТ»: 2 роки. «День Києва-93».
19.00 1000+1 реклама.
19.05 Худ. фільм «Примітивна країна».
20.35 «Рандеву М».
21.10 1000+1 реклама.
21.15 Худ. фільм «Не треба сльоз, люба».
22.50 Легенда року. Група «Раш».

СУБОТА
22 січня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 «Від суботи до суботи». 1 і 2 частини.
10.30 Доброго вам здоров'я. Лікувальний центр у Дніпропетровську.
11.00 «Лікар Айболить». Балет-на вистава Одеського театру опери та балету.
12.15 Живе слово. Чи знає Україну світ?
12.45 Для дітей. Худ. фільм «Веселі історії».
14.10 «Сад божественних пісень».
14.30 Блага вість з Ріком Реннером.
15.00 УТН.
15.10 Авансцена.
15.40 Дитячий фестиваль української пісні.
16.40 Вервиця.
17.10 Наше коло.
17.45 «Сонячні кларнети». Конкурсна програма самодіяльних колективів Кіровоградської області.
19.00 УТН.
19.10 Хроніка МВС.
19.25 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 31 серія.
20.05 Реклама.
20.10 Вікно в Америку.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Вперше на екрані худ. телефільм «Ну, ти ж і відьма...». (студія «Укртелефільм»).
23.25 Корифеї джазу та популярної музики. Джон Леннон.
0.15 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.25 Ранкова розминка
6.35 Прес-експрес.
6.45 Суботній ранок ділової людини.
7.30 Спорт-шанс.
8.00 «Марафон-15» — малятам.
8.30 Телерадіокомпанія «Мир».
9.55 Ранкова пошта.
10.25 «Смак».
10.40 Брама таємниці.
11.25 «Земля людей». Екологічна програма.
11.55 Допоможи собі сам.
12.25 Фільми режисера С. Соловйова. «Рятівник».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Прем'єра худ. телефільму «Пеппі Довгапанчоха». 18 серія.
14.55 Життя і політика. Шлях до згоди.
15.25 Екстро-НЛО.
15.55 Спортивна програма «Ультра-сі». Фігурне катання. Чемпіонат Європи.
16.55 Прем'єра док. телефільму «Ермітаж». Фільм 1.
17.25 Відлуння тижня.
17.55 Кохання з першого погляду.
18.45 Прем'єра худ. телефільму «Контракт на Черрі-стріт». 3 серія.
19.40 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Прем'єра худ. телефільму «Злигодні долі». 3 серія.
21.55 Вручення призів МТВ.
23.05 «Звір, що виходить із моря». Худ. фільм. У перерві — 0.00 Новини. Погода.

ІІ ПРОГРАМА УТ. ІІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Програма передач.
7.05 Док. фільм «Ми будемо щасливі».
7.30 Джерела.
8.00 Ретро-шлягер.
8.30 Студія «Рост».
9.00 Фольклор. «Костромські візерунки».
9.30 Пілігрим.
10.15 До Москви далеко.
11.00 Худ. фільм «Червоні вітрила».
12.35 Телеерудит.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Кар'єра.
14.20 Співвітчизники. «Російські африканці».
14.50 «Зірки Америки».
15.20 Футбол без кордонів.
16.15 Фільм-прем'єр.
16.30 Театральний роз'їзд. Міжнародна Гончаровська премія.
17.15 Чемпіонат Європи з фігурного катання.
18.15 В. Сільвестров. З вокального циклу «Тихі пісні».
18.30 Точка зору.
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Анатолій Бондаренко.
19.10 Жданики.
19.30 CNN.
20.00 Хіт-рік.
20.35 «Мегапол» представляє.
20.50 Візитка.
20.55 В ніч на Старий Новий рік.
21.40 Вечірні розваги для дорослих.
22.20 Сьогодні-на сьогодні.
22.30 СІТ-3.
22.40 Худ. фільм «Таємниця богів».
0.10 Про-відео.
0.40 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

12.55 Мультфільми «Снаффі, Сміт та Барні Гугл».
13.55 1000+1 реклама.
14.00 Худ. фільм «Трон».
15.30 Відеомузика.
18.00 Мультфільми.
18.20 Музична терапія «Плей-оффс».
18.50 1000+1 реклама.
18.55 Худ. фільм «Джек-ведмежа».
20.30 «Рок-класика».
21.25 «35 хвилин джазу».
22.00 «Напередодні».
22.15 Худ. фільм «Поле кохання».
0.00 Музична програма «Пост».

НЕДІЛЯ
23 січня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці.
9.30 Прем'єра док. фільму «Українська хвиля» (студія «Галичина-фільм»).
9.40 «Від суботи до суботи». 3 частина.
10.45 Прем'єра телефільму «Греки України» (студія «Укртелефільм»).
11.15 Музична програма за участю клоун-мім-театру «Арт-обстріл».
12.20 «Оранта». Духовно-просвітницька програма.
12.50 Камерний концерт.
13.00 Мультфільм «Фламандський хлопчик».
13.30 Всесвітній спортивний огляд «Жиллетт».
14.00 Зичимо щастя.
15.00 УТН.
15.10 Село і люди.
15.55 На варті.
16.40 «Всі зірки». Балет на льоду.
17.10 Блок-Нот. Музично-розважальна програма.
17.40 В гостях у меломана. Київський колекціонер Анатолій Железний.
18.15 Свічадо.
19.00 УТН.
19.20 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 32 серія.
20.05 Спорткур'єр.
20.25 Вальси Ф. Шопена.
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.25 Новини високої моди.
22.00 «Без протоколу». Аналітична програма.
22.30 Екран пригодницьких фільмів. Худ. фільм «Фірма пригод» (Спілка МКС ПЛЮС, кінофірма «Світ»).
23.45 «Це загадкове ім'я Астрая...».
0.10 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.20 Ранкова розминка.
6.30 Телесеренада.
7.00 Година сили духу.
8.00 Без паузи.
8.35 З ранку раненько.
9.05 Полігон.
9.35 «Спортлото».
9.50 Доки всі вдома.
10.20 Розумники і розумниці.
11.00 Нове покоління вибирає.
11.45 «Під знаком «Пі».
12.30 Провінція.
13.00 Прем'єра мультфільму «Піф і Геркулес».
13.10 Прем'єра док. фільму «Підводна одіссея команди Кусто».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Живе дерево ремесел.
16.00 Прем'єра мультфільмів «Кіт Фелікс», «Справжні мисливці за привидами».
16.50 «Панорама».
17.30 Новини.
17.45 Антологія гумору.
18.30 Авто-шоу.
18.50 Телелоція.
19.05 Погода.
19.10 Фігурне катання. Чемпіонат Європи. Показові виступи.
21.00 Неділя. Інформаційно-публіцистична програма.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Великий театр. Дні і вечори.
22.50 Історія кохання.
23.25 Велика прогулянка.
0.00 Новини.
0.20 «Тисяча і одна ніч». Музична програма.

ІІ ПРОГРАМА УТ. ІІІ ПРОГРАМА УТ. КАНАЛ «РОСІЯ»

7.00 Програма передач.
7.05 Мульти-пульти.
7.15 Док. фільм «Дівчинка з блокадного міста».
7.25 Док. фільм «Про тих, хто пам'ятає».
8.25 «Дев'ятий вал». Розважальна вікторина.
8.55 Студія «Рост».
9.25 Якщо вам після...
9.55 Ати-бати...
10.25 Кіпрас Мажейка. Репортажі з Аргентини.
10.55 Музей кіно. «Невідомий Ейзенштейн».
12.05 Шість соток.
12.25 Матч зірок НХЛ (13.00 Вісті).
14.50 У світі тварин.
15.50 Кращі ігри НБА.
16.50 Реклама.
16.55 Чарівний світ Діснея. «Гуфі та його команда». «Чорний плащ».
17.45 Сам собі режисер.
18.15 Док. фільм «Історик та історія».
18.35 Обличчям до столиці.
19.05 Візитка. Ганна Безлюдна.
19.10 Хочу ще.
19.30 CNN.
20.00 Мультсеріал «Пригоди Кадішона».
20.30 Чорним по білому.
20.35 Капітан-відео.
20.55 «Меркурій» інформує.
21.00 Худ. фільм «Сеньйорита». 70, 71 серії.
22.00 Сьогодні на сьогодні.
22.10 Перехрестя.
22.30 СІТ-3.
22.40 В ніч на Старий Новий рік.
23.25 Сезон.
23.45 Про-відео.
0.15 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

9.10 День народження «ТЕТ» — 2 роки.
9.25 Мультфільм «Вінні Пух та всі, всі, всі».
9.55 Худ. фільм «Музична історія».
11.15 Док. фільм «Труба-фестиваль».
12.05 «Настрій».
12.10 1000+1 реклама.
12.20 Худ. фільм «Друге дихання».
14.15 «Хвіст павича».
14.45 КВК. Збірна Києва — збірна України.
17.00 1000+1 реклама.
17.05 «Київкіно».
17.15 Дмитро Харитонов представляє. «Усі зірки».
18.00 Худ. фільм «Віле сонце пустелі».
19.25 «У нестаріючих ритмах».
20.00 1000+1 реклама.
20.05 «ПашТЕТ»: вибране.
20.50 «Напередодні».
21.00 «Коли співають солдати».
21.20 1000+1 реклама.
21.25 Худ. фільм «Золото Маккенни».
23.35 Легенда року. Група «Світ».

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО НАСІННЯ

(Закінчення. Початок на 13—14-й стор.).

державна інспекція з карантину рослин видала дозвіл на його ввезення;

насіння має фітосанітарний сертифікат, виданий державними органами з карантину рослин країни-експортера;

насіння призначено для селекційних і дослідних робіт, експонування.

2. Насіння, що ввозиться та вивозиться для наукових цілей та для державного сортовипробування, не обкладається митом і не підлягає квотуванню і ліцензуванню.

3. Міністерство сільського господарства і продовольства України може дозволити ввезення насіння сорту, який не занесено до Реєстру сортів рослин України за умови, що воно призначено для розмноження і наступного вивезення за межі країни за міжнародними договорами України.

Стаття 18. Карантинний контроль за ввезенням, вивезенням і використанням насіння

Карантинний контроль за ввезенням, вивезенням і використанням насіння здійснюється в порядку, встановленому Законом України «Про карантин рослин».

Стаття 19. Маркування і затарювання

Насіння, яке вводиться в оборот, обов'язково маркується і затарюється відповідно до вимог державних стандартів України.

Стаття 20. Гарантії на насіння

1. Суб'єкт насінництва гарантує відповідність сортових і посівних якостей насіння, зазначених у відповідних документах, і в разі їх порушення несе відповідальність згідно із законодавством України.

2. Якщо власник реалізованого насіння доведе, що відсутність показників насіння, вказаних у пункті 1 цієї статті, є наслідком незалежних від нього обставин, споживач не може вимагати відшкодування збитків.

3. На придбане насіння гарантії діють протягом терміну, визначеного в документі про його якість.

Стаття 21. Експертне визначення якості насіння

1. Експертне визначення якості насіння проводиться за вимогою споживачів Української державною насіннєвою інспекцією.

2. Правила експертного визначення якості насіння та порядок оформлення заяв встановлюються Міністерством сільського господарства і продовольства України, Міністерством лісового господарства України та Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації.

Розділ IV
ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У НАСІННИЦТВІ

Стаття 22. Державні органи управління і контролю в насінництві

1. Державне управління в насінництві здійснюють Міністерство сільського господарства і продовольства України, Міністерство лісового господарства України та Українська академія аграрних наук відповідно до їх компетенції.

2. Державний контроль у насінництві здійснюють: Українська державна насіннєва інспекція. Державна насіннєва інспекція Республіки Крим, державні насіннєві інспекції областей, районні, міські і міжрайонні державні насіннєві інспекції, Державна помологічно - ампелографічна інспекція по якості садивного матеріалу винограду, плодових і ягідних культур, Державна лісонасіннєва станція.

Стаття 23. Посадові особи, які здійснюють державний контроль у насінництві

1. Організація та здійснення державного контролю у насінництві покладається на головного державного інспектора України з насінництва — начальника Української державної насіннєвої інспекції, який призначається і звільняється з посади Міністерством сільського господарства і продовольства України, а також на головних державних інспекторів з насінництва Республіки Крим, областей та районів.

2. Головні та провідні спеціалісти Української державної насіннєвої інспекції, Державної насіннєвої інспекції Республіки Крим, обласних, районних (міських) і міжрайонних державних насіннєвих інспекцій за посадою є одночасно державними інспекторами з насінництва.

Стаття 24. Права головних державних інспекторів та державних інспекторів з насінництва

1. Здійснюючи контроль за додержанням вимог цього Закону, інших нормативних актів з насінництва і сортовипробування, головний державний інспектор України, головні державні інспектори Республіки Крим, областей, районів, міст та державні інспектори з насінництва мають право:

контролювати додержання суб'єктами насінництва незалежно від форм власності методичних і технологічних вимог;

давати обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва вказівки щодо усунення порушень у порядку ведення насінництва;

доступу в будь-яке місце вирощування, оброблення і зберігання насіння;

знайомитися з документацією з насінництва, відкривати будь-яку упаковку насіння для відбирання контрольних зразків;

накладати на винних осіб адміністративні стягнення за порушення вимог цього Закону та інших нормативних актів;

забороняти реалізацію будь-якого насіння, якщо під час перевірки виявлено невідповідність його якісних показників державним стандартам.

2. Головний державний інспектор України з насінництва, головні державні інспектори з насінництва Республіки Крим, областей, районів та державні інспектори з насінництва здійснюють контроль у взаємодії з органами місцевої державної влади, Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації, його територіальними органами.

3. Суб'єкти насінництва, посадові особи підприємств і організацій насінництва у період проведення контрольних заходів зобов'язані допомагати інспекторам у виконанні їх функцій.

Розділ V
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНУ

Стаття 25. Відповідальність за порушення Закону

1. Юридичні і фізичні особи, винні в порушенні законодавства з питань насінництва, притягуються до дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності згідно із законодавством України.

2. Накладання стягнення не звільняє винних осіб від відшкодування збитків у випадках і порядку, передбачених законодавством України.

Розділ VI
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ НАСІННИЦТВА

Стаття 26. Участь в міжнародному співробітництві в галузі насінництва

Інтереси України у міжнародних і регіональних організаціях з питань насінництва, а також у відносинах з іншими країнами представляють уповноважені Кабінетом Міністрів України органи.

Стаття 27. Міжнародні договори

Якщо міжнародними договорами України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в цьому Законі, то застосовуються правила міжнародних договорів.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
15 грудня 1993 року.

Арбітражний суд Чернігівської області (250000, м. Чернігів, вул. Леніна, 43) порушив справу (№ 5/145 П) про визнання банкрутом товариства з обмеженою відповідальністю «Маркон» (юридична адреса 250027, м. Чернігів, вул. Рокосовського, 21/68, банківські реквізити: р/р 1467621 в філії ДАК АПБ «Україна», м. Чернігів, МФО 353445). Метою цього оголошення є виявлення кредиторів ТОВ «Маркон», а також можливих санаторів.

Заяви (кредиторів, санаторів) подаються в арбітражний суд протягом місяця з дня публікації оголошення.

ТОВ «Маркон».

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в. о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

⊙ Рукописів не повертаємо.

⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 Зам. 0311007.

1—7, 9—12 сторінки набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».